
Vergaderjaar 2019–2020

---

35 350

Najaarsnota 2019

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

INHOUDSOPGAVE

NAJAARSNOTA	3
1 Inleiding	3
2 Het uitgavenbeeld	3
3 Het inkomstenbeeld	12
4 Overheidssaldo en overheidsschuld	14
5 Budgettaire kerngegevens	14
BIJLAGEN	16
Bijlage 1: Belasting- en premieontvangsten op kasbasis	16
Bijlage 2: Verticale toelichting	16
Bijlage 3: Regeerakkoordmiddelen op de aanvullende post	85

1 Inleiding

In deze Najaarsnota wordt de laatste stand van zaken van de uitgaven en inkomsten voor het begrotingsjaar 2019 gepresenteerd. Het gaat hierbij om de wijzigingen die zich hebben voorgedaan na de Miljoenennota 2020 die op Prinsjesdag is gepresenteerd. Deze wijzigingen in de inkomsten en uitgaven zijn het gevolg van reguliere actualisatie van de uitvoering van beleid, bijstelling van ramingen en nieuwe maatregelen.

Gelijktijdig met deze Najaarsnota worden ook de daarmee samenhangende tweede suppletore begrotingswetten aangeboden aan de Tweede Kamer. De tweede suppletore begrotingswetten zijn de laatste reguliere mogelijkheid voor het kabinet om voor het lopende begrotingsjaar 2019 beleidsmatige mutaties aan de Tweede Kamer voor te leggen.

Leeswijzer

Paragraaf 2 geeft een toelichting op de verandering in de uitgaven onder het uitgavenplafond sinds de Miljoenennota 2020. Hierbij wordt eerst een overzicht van de totale stand van de uitgaven onder het uitgavenplafond gepresenteerd. Vervolgens worden per deelplafond de plafondtoetsen gemaakt en de uitgavenmutaties toegelicht. In paragraaf 3 wordt het inkomstenbeeld gepresenteerd. Ook hier betreft het bijstellingen van de ramingen sinds de Miljoenennota 2020. Paragraaf 4 behandelt het effect van de wijzigingen in inkomsten en uitgaven op de raming voor het overheidssaldo en de overheidsschuld. In paragraaf 5 wordt ten slotte een totaaloverzicht gegeven van de belangrijkste budgettaire gegevens voor het jaar 2019.

Bijlage 1 geeft de belasting- en premieontvangsten op kasbasis. Bijlage 2 bevat de Verticale Toelichting. In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de Regeerakkoordmiddelen op de Aanvullende Post.

2 Het uitgavenbeeld

Aanvullende maatregelen voor urgente maatschappelijke problemen

In de afgelopen weken heeft het kabinet maatregelen aangekondigd om een aantal urgente maatschappelijk problemen aan te pakken. De aangekondigde maatregelen worden bekostigd uit onderuitputting op de begroting en ramingsbijstellingen op het terrein van de zorg en de sociale zekerheid voor 2019. In deze Najaarsnota worden de keuzes van het kabinet op hoofdlijnen toegelicht. De bijstelling van de budgetten is verwerkt in de tweede suppletore begrotingswetten. De wijzigingen op de begrotingshoofdstukken worden in deze tweede suppletore begrotingswetten toegelicht. Voor een specifieke toelichting op de aanvullende maatregelen op het terrein van stikstof, onderwijs, ondermijning, rechtsbijstand en veiligheid en bescherming wordt verwezen naar de Kamerbrieven die over deze onderwerpen recent door het kabinet aan het parlement zijn verstuurd.^{1 2 3 4 5 6}

¹ Kamerbrief *Aanpak stikstofprobleem*, 4 oktober 2019 (TK 32670-167).

² Kamerbrief *Contouren breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit*, 4 november 2019 (TK 29911- 254).

³ Kamerbrief *Extra investering in het funderend onderwijs*, 1 november 2019 (TK 31293-488).

⁴ Kamerbrief *Tijdelijk extra middelen sociale advocatuur*, 15 november 2019 (TK 31753-182).

⁵ Kamerbrief *Stroomstootwapen*, 15 november 2019 (TK 29628-916).

⁶ Kamerbrief *Extra investering ter verlichting van de basispolitiezorg*, 20 november 2019 (TK 29628-917).

In de Miljoenennota 2020 is een onderschrijding van het uitgavenplafond van 2019 gemeld van 0,4 miljard euro. De onderschrijding van het uitgavenplafond is sindsdien toegenomen tot ruim 1,3 miljard euro in de Najaarsnota 2019. Het kabinet stelt voor van deze ruimte 1,0 miljard euro in te zetten voor de bekostiging van aanvullende maatregelen voor urgente maatschappelijke problemen en 0,3 miljard euro voor de budgettaire verwerking van enkele technische posten.

Voor de aanpak van de stikstofproblematiek wordt een begrotingsreserve Stikstof ingesteld. Deze wordt gevuld met een bedrag van 500 miljoen euro. Dit bedrag wordt bij tweede suppletoire begrotingswet toegevoegd aan de begrotingsreserve Stikstof. Ook is op 1 november jongstleden een convenant van 460 miljoen euro gesloten tussen sociale partners in het onderwijsveld en het ministerie van OCW, waarin een gezamenlijke aanpak van het personeelstekort en de werkdruk in het funderend onderwijs is afgesproken. Dit convenant wordt voor 300 miljoen euro bekostigd met de inzet van rijksbrede onderuitputting op de begroting. De overige 160 miljoen euro wordt gedekt met onderuitputting, herschikkingen en een kasschuif binnen de OCW-begroting. Het kabinet investeert tevens incidenteel 110 miljoen euro in een breed offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Voor de rechtsbijstand wordt 45 miljoen euro extra beschikbaar gesteld uit de rijksbrede onderuitputting. Samen met de verwachte onderuitputting van 15 miljoen euro in 2019 op de rechtsbijstand op de begroting van Justitie en Veiligheid en de inzet van 13 miljoen euro binnen het programmabudget kan hierdoor 73 miljoen euro worden ingezet voor een tijdelijke toelage voor een groot deel van de sociaal advocatuur in de periode 2020 tot en met 2021. Voor het bieden van veiligheid en bescherming wordt incidenteel 45 miljoen euro beschikbaar gesteld voor diverse maatregelen.

Naast deze beleidsmatige intensiveringen, worden met deze Najaarsnota enkele technische posten budgettair verwerkt. Het betreft het instellen van een begrotingsreserve voor garanties, toegevoegde middelen wegens onvoorziene kosten op het terrein van digitale veiligheid en het invullen van de in=uittaakstelling met 60 miljoen euro.

Tabel 2.1 Hoofdpijnen bestemming ruimte

(in miljoenen euro; - is onderschrijding)

1. Begrotingsreserve stikstof	500
2. Convenant aanpak lerarentekort	300
3. Offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit	110
4. Rechtsbijstand	45
5. Maatregelen veiligheid en bescherming	45
6. Digitale veiligheid	76
7. Begrotingsreserve garanties	200
8. In=uittaakstelling	60
Totaal	1.336

Uitgavenbeeld

In het regeerakkoord heeft het kabinet afgesproken hoeveel er elk jaar maximaal kan worden uitgegeven. Oftewel, wat het maximale uitgavenplafond is. Dit uitgavenplafond is onderverdeeld in drie deelplafonds: Rijksbegroting, Sociale Zekerheid en Zorg. Met de plafondtoetsen toetst het kabinet of het verwachte uitgavenniveau binnen het vastgestelde uitgavenplafond blijft.

De bij de start van de kabinetsperiode vastgestelde uitgavenplafonds worden in deze Najaarsnota nog bijgesteld voor overboekingen tussen de drie deelplafonds, enkele statistische correcties en voor conjuncturele mutaties in de WW en bijstand (enkel plafond Sociale Zekerheid). In de toelichting bij de drie deelplafondtoetsen worden de aanpassingen van de uitgavenplafonds toegelicht.

Bij Miljoenennota 2020 was er sprake van 0,4 miljard euro onderschrijding op het totaalplafond voor 2019. Sindsdien is deze toegenomen met in totaal 0,9 miljard euro waardoor het uitgaventotaal 1,3 miljard euro lager komt te liggen dan het uitgavenplafond. Het kabinet kiest ervoor om deze onderschrijding aan te wenden voor urgente maatschappelijke problemen en de budgettaire verwerking van enkele technische posten met een totale inzet van 1,3 miljard euro. Met de aanwending van deze middelen wordt de door onderuitputting gecreëerde ruimte onder het uitgavenplafond bij Najaarsnota 2019 vrijwel volledig ingezet.

De totale inzet van 1,3 miljard euro wordt verwerkt op het deelplafond Rijksbegroting. Per saldo nemen, sinds de Miljoenennota 2020, de uitgaven onder dit plafond toe met 0,9 miljard euro. De overige 0,4 miljard euro wordt gedekt door onderuitputting en meevallers binnen het deelplafond Rijksbegroting sinds Miljoenennota 2020.

Tabel 2.2 Plafondtoetsing totaalplafond en deelplafonds

(in miljarden euro; - is onderschrijding)	MN2020	NJN2019
Totaal uitgavenplafond		
Uitgavenplafond (in lopende prijzen)	289,7	289,6
Uitgavenniveau	289,3	289,6
Over-/onderschrijding	- 0,4	0,0
Rijksbegroting		
Uitgavenplafond (in lopende prijzen)	136,9	137,0
Uitgavenniveau	138,2	139,2
Over-/onderschrijding	1,3	2,2
Sociale zekerheid		
Uitgavenplafond (in lopende prijzen)	81,6	81,5
Uitgavenniveau	80,9	80,7
Over-/onderschrijding	- 0,7	- 0,8
Zorg		
Uitgavenplafond (in lopende prijzen)	71,2	71,2
Uitgavenniveau	70,2	69,8
Over-/onderschrijding	- 1,0	- 1,4

Deelplafond Rijksbegroting

Tabel 2.3 Ontwikkeling uitgaven plafond Rijksbegroting

(in miljoenen euro; - is onderschrijding)		2019
1	Uitgavenplafond bij Miljoenennota 2020	136.921
2	Overboekingen met plafonds Sociale Zekerheid en Zorg (incl. GF/PF)	23
3	Loon- en prijsontwikkeling	-
4	Statistische correcties	9
5	Uitgavenplafond bij Najaarsnota 2019 (=1 t/m 4)	136.952
6	Uitgaven bij Miljoenennota 2020	138.184
<i>Uitgavenmutaties met aanpassing van het uitgavenplafond</i>		
7	Overboekingen met plafonds Sociale Zekerheid en Zorg (incl. GF/PF)	23
8	Loon- en prijsontwikkeling	0
9	Statistische correcties / uitgavenmutaties waarvoor het plafond is aangepast	9
<i>Uitgavenmutaties met beslag budgettaire ruimte</i>		
10	HGIS	- 73
11	EU-afdrachten	- 88
12	Boeten en transacties	51
13	Rente	39
14	Extra middelen aanpak ondermijning	110
15	Begrotingsreserve Stikstof	500
16	Onderwijs	300
17	Veiligheid en bescherming	45
18	Digitale veiligheid	76
19	Rechtsbijstand	45
20	Begrotingsreserve garanties	200
21	Invulling in=uittaakstelling	60
22	Onderuitputting	- 238
23	Kasschuiven	- 60
24	Overig	11
25	Uitgaven bij Najaarsnota 2019 (=6 t/m 22)	139.193
26	Over-/onderschrijding uitgavenplafond bij Miljoenennota 2020 (=6-1)	1.263
27	Over-/onderschrijding uitgavenplafond bij Najaarsnota 2019 (=25-5)	2.241

Bij Najaarsnota 2019 wordt er een overschrijding van het uitgavenplafond Rijksbegroting verwacht van 2,2 miljard euro in 2019.

Plafondaanpassingen

Het uitgavenplafond Rijksbegroting wordt bij de Najaarsnota omhoog bijgesteld voor statistische correcties en overboekingen met de twee andere deelplafonds Sociale Zekerheid en Zorg.

HGIS

In de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) worden de uitgaven van de verschillende ministeries aan buitenlandbeleid gebundeld. Op de HGIS is sprake van een onderschrijding van in totaal 73,2 miljoen euro. Dit is een optelsom van onderuitputting die zich voordoet op de begrotingen van Buitenlandse Zaken, Justitie en Veiligheid, Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

EU-afdrachten

De Europese Commissie heeft in een aanvullende begroting het surplus voor de Europese begroting over 2019 gepresenteerd. Dit surplus bedraagt in totaal 1,8 miljard euro. Dit leidt voor Nederland - via de ontvangsten - tot een incidenteel lagere BNI-afdracht van 88 miljoen euro.

Boeten en transacties

Bij de boeten en transacties wordt een minderopbrengst verwacht van 51,1 miljoen euro. Deze verwachte minderopbrengst wordt vooral veroorzaakt door minder beschikkingen uit trajectcontroles en door minder beschikkingen op kenteken.

Rente

De raming van de rentelasten wijzigt als gevolg van realisaties en de financieringsbehoefte.

Extra middelen aanpak ondermijning

Het kabinet investeert incidenteel 110 miljoen euro in een breed offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit, zodat het eerste deel van de versterking van aanpak van de ondermijnende criminaliteit tot en met begin 2021 kan worden gerealiseerd. Het gaat om zowel repressieve als preventieve maatregelen met een focus op: oprollen, afpakken en voorkomen.

Begrotingsreserve Stikstof

De uitspraak van de Raad van State en de aanbevelingen van het Adviescollege Stikstofproblematiek geven een helder signaal: Nederland kampt met een stikstofprobleem. Omdat de aard en timing van maatregelen hiertegen nog onzeker is, wordt voorgesteld om bij deze Najaarsnota een begrotingsreserve Stikstof op te richten van 500 miljoen euro. Randvoorwaardelijk voor aanwending van deze middelen is dat eerst in kaart wordt gebracht welke (kostenefficiënte)stikstofmaatregelen genomen kunnen worden, wat deze opleveren qua vermindering van stikstofdepositie en wat de budgettaire gevolgen van de maatregelen zijn. Binnen deze begrotingsreserve wordt 250 miljoen euro gereserveerd voor natuurherstel en -verbetering.

Onderwijs

In het najaar van 2019 is een convenant van 460 miljoen euro gesloten tussen sociale partners in het onderwijsveld en het ministerie van OCW, waarin een gezamenlijke aanpak van het personeelstekort en de werkdruk in het funderend onderwijs is afgesproken. Dit pakket heeft ook gevolgen voor de begroting in 2019.

In de begroting 2019 wordt voor het funderend onderwijs 300 miljoen euro generaal beschikbaar gesteld uit de rijksbrede onderuitputting, gelijk verdeeld over het primair onderwijs (150 miljoen euro) en het voortgezet onderwijs (150 miljoen euro). Daarnaast wordt de subsidieregeling zijinstroom incidenteel met 14,2 miljoen euro verhoogd. Dit wordt gedekt uit specifieke onderuitputting op de begroting van OCW.

In de Voorjaarsnota 2020 wordt 97 miljoen euro aan werkdrummiddelen in het primair onderwijs via een kasschuif naar voren gehaald. Verder dekt het ministerie van OCW de volgende maatregelen vanaf 2020 door herprioritering in de eigen begroting: 10,6 miljoen euro incidenteel voor het traject

samen opleiden, 21,2 miljoen euro incidenteel voor individuele scholingsrechten en 16,5 miljoen euro structureel voor de beloning van leraren die les geven in het diplomagerichte deel van het VSO.

Veiligheid en bescherming

Het kabinet investeert met incidenteel 45 miljoen euro in veiligheid en bescherming. Als onderdeel daarvan stelt het kabinet bij Najaarsnota 25 miljoen euro beschikbaar voor de invoering van het stroomstootwapen ten behoeve van de uitrusting van agenten. Dit bedrag komt bovenop de 5 miljoen euro die het kabinet bij Voorjaarsnota beschikbaar heeft gesteld voor de financiering van het stroomstootwapen. Ook is er 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor een aanvullende impuls voor het stelsel van bewaken en beveiligen ter verlichting van de druk op basispolitiezorg.

Ter ondersteuning van de uitvoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (WIV) stelt het kabinet 10 miljoen euro beschikbaar. Dit betreft een toevoeging van 5 miljoen euro aan de BZK-begroting voor de AIVD en een toevoeging van 5 miljoen euro aan de Defensiebegroting voor de MIVD. Met deze middelen worden binnen zowel de AIVD als de MIVD concrete stappen gezet op het gebied van intern beleid, werkprocessen en de inrichting van technische systemen om in de praktijk te waarborgen dat aan de eisen uit de WIV 2017 wordt voldaan.

Digitale veiligheid

Op de Defensiebegroting is 75,5 miljoen euro toegevoegd om de betrouwbaarheid en continuïteit van de digitale veiligheid te waarborgen.

Rechtsbijstand

Voor de rechtsbijstand wordt 45 miljoen euro extra beschikbaar gesteld uit de rijksbrede onderuitputting. Samen met de verwachte onderuitputting van 15 miljoen euro in 2019 op de rechtsbijstand op de begroting van Justitie en Veiligheid en de inzet van 13 miljoen euro binnen het programmabudget kan hierdoor 73 miljoen euro worden ingezet voor een tijdelijke toelage voor een groot deel van de sociaal advocatuur in de periode 2020 tot en met 2021.

Begrotingsreserve garanties

Er wordt een begrotingsreserve garanties aangehouden.

Invulling in=uittaakstelling

Bij de Voorjaarsnota 2019 hebben departementen een deel van de in 2018 niet bestede middelen middels de eindejaarsmarge doorgeschoven naar 2019 en daar aan de totale uitgaven toegevoegd. Om de uitgaven in 2019 echter ook onder het afgesproken uitgavenplafond uit te laten komen is als tegenhanger van deze eindejaarsmarge een in=uittaakstelling geboekt. Dit kan omdat er aan het einde van dit jaar waarschijnlijk in dezelfde mate als eind 2018 sprake zal zijn van onderbesteding op de begrotingen. Het uit 2018 doorgeschoven geld kan dus worden gebruikt voor noodzakelijke uitgaven, zonder dat het uitgavenplafond wordt overschreden. Bij de Miljoenennota 2020 is reeds een deel van deze in=uittaakstelling voor 2019 gevuld. Bij Najaarsnota 2019 wordt nog eens 60 miljoen euro ingevuld. De hierna nog resterende in=uittaakstelling bedraagt 562 miljoen euro. Deze wordt bij Slotwet ingevuld.

Onderuitputting

Op diverse begrotingen is er sprake van onderuitputting in 2019. Tabel 2.4 geeft inzicht in de verdeling hiervan over de verschillende departementale begrotingen onder het deelplafond Rijksbegroting. De meeste

onderuitputting doet zich voor bij de departementen VWS en Financiën. De onderuitputting op de VWS-begroting is het saldo van een groot aantal in omvang geringe mutaties. De grootste betreft het niet tot volledige besteding komen van de Subsidieregeling Stimulering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (15 miljoen euro). Daarnaast vallen onder meer middelen vrij voor diverse ZonMw-programma's (12 miljoen euro), voor de uitkeringen op grond van de Wetten voor Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen (11 miljoen euro) en niet-bestede loon- en prijscompensatie (10,5 miljoen euro). De onderuitputting op de Financiën-begroting wordt grotendeels verklaard door een per saldo meevaller bij de Belastingdienst op de niet-belastingontvangsten en een tegenvaller bij de uitgaven (29 miljoen euro). De onderuitputting wordt verder verklaard door onbestede middelen op het apparaatsartikel (7 miljoen euro), middelen voor de douane (12 miljoen euro) en overige artikelen (2 miljoen euro).

De Verticale Toelichting in bijlage 1 geeft per begrotingshoofdstuk meer gedetailleerde informatie over de mutaties die hebben plaatsgevonden.

Tabel 2.4 Onderuitputting per begrotingshoofdstuk

(in miljoenen euro; «-» is onderuitputting)

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	- 21,5
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	- 14,7
Financiën	- 50,0
Infrastructuur en Waterstaat	- 5,0
Economische Zaken en Klimaat	1,4
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	- 23,7
Sociale Zaken en Werkgelegenheid (R)	- 30,9
Volksgezondheid, Welzijn en Sport (R)	- 93,9
Totaal	- 238,2

Kasschuiven

In de Voorjaarsnota 2019 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor jeugdhulp, waarvoor twee kasschuiven van in totaal 54 miljoen euro worden voorgesteld op de begroting van VWS. Allereerst wordt 20 miljoen euro van de Jeugdautoriteit doorgeschoven naar 2020, om tijdelijke liquiditeitssteun toe te kunnen kennen als de zorgcontinuïteit in gevaar komt. Daarnaast wordt 33,5 miljoen euro van de regeling van de Transitieautoriteit Jeugd niet beschikt en middels een kasschuif meegenomen naar 2020. Verder is een kasschuif van 6 miljoen euro op de begroting van de Staten-Generaal voorgesteld voor onderbesteding op vervangingsinvesteringen en bedrijfsvoeringskosten vanwege de vertraging in het tijdelijke huisvestingsproject. Deze middelen worden meegenomen naar 2020 en blijven daardoor beschikbaar voor hun bestemming.

Overig

De post Overig bevat het saldo van een aantal kleine mutaties.

Deelplafond Sociale Zekerheid

Tabel 2.5 Ontwikkeling uitgaven plafond Sociale Zekerheid

(in miljoenen euro; - is onderschrijding)		2019
1	Uitgavenplafond bij Miljoenennota 2020	81.586
2	Overboekingen met Rijksbegroting en Zorg	- 23
3	Loon- en prijsontwikkeling	-
4	Conjuncturele effect WW en bijstand	- 40
5	Statistische correcties	0
6	Uitgavenplafond bij Najaarsnota 2019 (= 1 t/m 5)	81.524
7	Uitgaven bij Miljoenennota 2020	80.928
8	Overboekingen met Rijksbegroting en Zorg	- 23
9	Conjuncturele effect WW en bijstand	- 40
10	Statistische correcties	0
11	Kasschuiven WKB	- 83
12	Arbeidsongeschiktheidsregelingen	- 54
13	AOW	20
14	Vrijval middelen	- 20
15	Overige onderuitputting	- 30
16	Uitgaven bij Najaarsnota 2019 (= 7 t/m 15)	80.698
17	Over-/onderschrijding uitgavenplafond bij Miljoenennota (= 7 - 1)	- 659
18	Over-/onderschrijding uitgavenplafond bij Najaarsnota (= 15 - 6)	- 826

Bij Miljoenennota 2020 was in 2019 sprake van onderschrijding van het deelplafond Sociale Zekerheid van 659 miljoen euro. Bij Najaarsnota is sprake van een onderschrijding van 826 miljoen euro in 2019.

In de begrotingsregels van dit kabinet is afgesproken het uitgavenplafond Sociale Zekerheid aan te passen voor het conjuncturele effect van de WW en bijstand. Tevens wordt het deelplafond aangepast voor statistische correcties en overboekingen met de deelplafonds Rijksbegroting en Zorg. De uitkeringslasten als gevolg van het conjuncturele effect in de WW en bijstand zijn naar beneden bijgesteld op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV. Het verwachte aantal uitkeringen valt met name lager uit.

Door de vertraging bij de Belastingdienst bij het uitvoeren van de herstelactie Wet kindgebonden budget (WKB) wordt het kasritme niet gehaald. Hierdoor wordt in 2019 83 miljoen euro minder uitgekeerd. Deze uitgaven schuiven door naar 2020. Het vormgeven van de herstelactie kostte meer tijd dan verwacht. Naast de omvang en complexiteit van de herstelactie speelt daarin ook dat het tijd kost om voor verschillende groepen en bijzondere situaties een zorgvuldige afweging te maken. Zoals oorspronkelijk is gepland is de afronding van de herstelactie voorzien in 2020.

Uit realisatiegegevens van het UWV blijkt dat de gemiddelde uitkering in de arbeidsongeschiktheidsregeling WGA lager ligt dan voorheen werd verwacht. Dit levert een meevaller op. Het aantal uitkeringen is ongeveer gelijk gebleven. Bij de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen (IVA, WAO, WAZ) zijn de mutaties van gemiddelde uitkering en aantallen beperkt en per saldo ongeveer nul. Ook de uitkeringslasten voor de Wajong zijn naar beneden bijgesteld. Dit komt onder andere doordat er meer Wajongers werken dan werd verwacht, wat zorgt voor een lagere gemiddelde uitkering. Ook is het re-integratiebudget voor 2019 iets naar beneden bijgesteld.

De AOW is op basis van uitvoeringsinformatie licht opwaarts bijgesteld.

Ook is er een vrijval van een aantal middelen in het kader van de Fraudewet en voor uitvoeringskosten in het ZZP-dossier, waarvan de inschatting is dat ze in 2019 deels of helemaal niet benodigd zijn.

Deelplafond Zorg

Tabel 2.6 Ontwikkeling uitgaven plafond Zorg	
(in miljoenen euro; - is overschrijding)	
	2019
1 Uitgavenplafond bij Miljoenennota 2020	71.173
2 Overboekingen met Rijksbegroting	0
3 Loon- en prijsontwikkeling	-
4 Statistische correcties	-
5 Uitgavenplafond bij Najaarsnota 2019 (= 1 t/m 4)	71.173
6 Uitgaven bij Miljoenennota 2020	70.180
7 Overboekingen met Rijksbegroting	0
8 Actualisatie Zvw-uitgaven	- 600
9 Actualisatie Wlz-uitgaven	179
10 Diversen	- 8
11 Uitgaven bij Najaarsnota 2019 (= 6 t/m 10)	69.751
12 Over/overschrijding uitgavenplafond bij Miljoenennota 2020 (= 6 - 1)	- 993
13 Over/overschrijding uitgavenplafond bij Najaarsnota 2019 (= 11 - 5)	- 1.422

De zorguitgaven onder deelplafond Zorg voor 2019 zijn 0,4 miljard euro gedaald ten opzichte van de Miljoenennota 2020. Dit is voornamelijk het gevolg van een neerwaartse bijstelling van de raming van de uitgaven in de Zorgverzekeringswet (Zvw). Het plafond Zorg is nihil naar beneden bijgesteld. De actuele overschrijding van het deelplafond Zorg voor 2019 bedraagt daarmee 1,4 miljard euro. Hieronder worden de verschillende mutaties in detail toegelicht.

Op basis van voorlopige gegevens van het Zorginstituut over het eerste half jaar van 2019 zijn de ramingen van de Zvw-uitgaven 2019 geactualiseerd. Binnen de Zvw tekent zich een overschrijding af van circa 600 miljoen euro. Het gaat hier om de verwachte overschrijding bij de sectoren met een hoofdlijnenakkoord (medisch-specialistische zorg, huisartsen en multidisciplinaire zorg, wijkverpleging en geneeskundige ggz). De verwachte overschrijding bij de overige sectoren is reeds bij Miljoenennota 2020 gemeld. De geraamde overschrijding kan nog wijzigen op grond van de realisatiecijfers over geheel 2019. Daarover wordt zoals gebruikelijk in het jaarverslag 2019 nader gerapporteerd. Als laatste is het belangrijk om aan te tekenen dat in het geval van onder- of overschrijding iedereen die recht heeft op zorg op basis van de Zorgverzekeringswet hierop aanspraak kan blijven maken, zowel in 2019 als in de toekomst. De hoogte van de uitgaven zijn ramingen van deze aanspraken en geen budgetten. Een onder- of overschrijding heeft geen invloed op de aanspraken voor burgers.

Op basis van de geactualiseerde prognose van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) is het beschikbare Wlz-kader (Wet langdurige zorg) voor 2019 met 130 miljoen euro verhoogd. Bovenop deze extra beschikbare middelen wordt, in het licht van de toename van wachtlijsten, in 2019 een extra bedrag

van 60 miljoen euro beschikbaar gesteld. Omdat de begrotingsstand 11 miljoen euro hoger was dan het bedrag dat correspondeert met het Wlz-kader, stijgt de uitgavenraming in de begroting met 179 miljoen euro.

De post Diversen betreft het saldo van enkele mutaties. Zo is er onder meer een vrijval van middelen voor de subsidieregeling die medisch specialisten moet helpen bij de overstap naar loondienst (7,1 miljoen euro).

3 Het inkomstenbeeld

De raming van de totale belasting- en premieontvangsten voor 2019 is met 0,2 miljard euro opwaarts bijgesteld ten opzichte van de raming voor 2019 in de Miljoenennota 2020 (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Belasting- en premieontvangsten 2019 op EMU-basis			
(in miljarden euro)	Stand MN 2020	Stand NJN 2019	Vershil
Belastingen en premies volksverzekeringen	233,3	233,5	0,2
w.v. belastingen	193,0	193,2	0,2
w.v. premies volksverzekeringen	40,2	40,3	0,0
Premies werknemersverzekeringen	68,4	68,4	0,0
Totaal belasting- en premiesontvangsten	301,7	301,9	0,2

De Najaarsnotaraming van de belasting- en premieontvangsten is gebaseerd op de gerealiseerde kasontvangsten tot en met de maand oktober. Bij het opstellen van de raming was nog geen geactualiseerd economisch beeld van het CPB beschikbaar ten opzichte van de MEV2020. Tabel 3.2 toont de geraamde belasting- en premieontvangsten op EMU-basis per belastingsoort.

Tabel 3.2 Belasting- en premieontvangsten 2019 op EMU-basis

(in miljoenen euro)	Stand MN 2020	Stand NJN 2019	Vershil
Indirecte belastingen	94.507	94.205	- 302
Omzetbelasting	58.350	58.350	0
Accijnzen	12.083	11.959	- 124
Motorrijtuigenbelasting	4.261	4.261	0
Belastingen op milieugrondslag	5.600	5.501	- 99
Invoerrechten	3.384	3.419	35
Overdrachtsbelasting	3.012	2.961	- 50
Assurantebelasting	2.822	2.852	30
Verhuurderheffing	1.759	1.689	- 70
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	2.315	2.290	- 25
Bankbelasting	447	449	2
Belasting op zware motorrijtuigen	185	185	0
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken e.a.	289	289	0
Directe belastingen en premies volksverzekeringen	138.527	139.064	537
Loon- en inkomensheffing	104.449	104.548	99
Vennootschapsbelasting	25.773	26.171	398
Dividendbelasting	6.118	6.118	0
Schenk- en erfbelasting	1.629	1.679	50
Kansspelbelasting	558	548	- 10
Overige belastingontvangsten	231	231	0
Totaal belastingen en premies volksverzekeringen	233.265	233.500	236
Premies werknemersverzekeringen	68.386	68.386	0
w.v. zorgpremies	42.585	42.585	0
Totaal belastingen en premies	301.651	301.886	236

De geraamde ontvangsten van de *indirecte belastingen* zijn neerwaarts bijgesteld (-302 miljoen euro). Dit betreft een saldo van verschillende, vooral neerwaartse bijstellingen van verschillende belastingsoorten op basis van de gerealiseerde ontvangsten tot en met oktober. De jaaropbrengst van de verhuurderheffing en de bankbelasting is inmiddels zo goed als gerealiseerd. Het grootste deel van de ontvangsten uit de indirecte belastingen bestaat uit de btw, waarvoor de raming niet is aangepast.

Bij de *directe belastingen en premies volksverzekeringen* is per saldo sprake van een opwaartse bijstelling (537 miljoen euro). Vooral de bijstelling van 398 miljoen euro bij de vennootschapsbelasting springt in het oog. De kasrealisaties over de maanden augustus, september en oktober geven aanleiding om de ontvangsten uit de schenk- en erfbelasting met 50 miljoen euro omhoog bij te stellen. De loon- en inkomensheffing is bijgesteld met 99 miljoen euro op basis van de kasontvangsten tot en met oktober. Ten opzichte van de omvang van deze belastingsoort is dit een beperkte bijstelling.

4 Overheidssaldo en overheidsschuld

De raming van het EMU-saldo is sinds de Miljoenennota ongewijzigd en blijft 1,3 procent van het bbb. De hogere uitgaven onder het deelplafond Rijksbegroting hebben een saldooverslechterend effect. De lagere uitgaven onder het deelplafond Zorg hebben echter een saldoverbeterend effect van dezelfde omvang.

Tabel 4.1 Ontwikkeling feitelijk overheidssaldo	
(in procenten bbb; + is overschot)	2019
EMU-saldo Miljoenennota 2020	1,3%
Inkomsten	0,0%
Uitgaven onder het uitgavenplafond	0,0%
<i>w.v. Rijksbegroting</i>	- 0,1%
<i>w.v. Sociale zekerheid</i>	0,0%
<i>w.v. Zorg</i>	0,1%
Overig	0,0%
EMU-saldo Najaarsnota 2019	1,3%

De huidige raming van de overheidsschuld is 49,1 procent van het bbb. Dit is een verbetering van 0,1 procentpunt sinds de raming in de Miljoenennota 2020. De verbetering wordt met name veroorzaakt door een saldo van uitgaven en ontvangsten bij de aan- en verkoop van staatsbezit. Zo is bij tweede suppletoire de kapitaalstorting TenneT verwerkt en heeft de Staat aandelen in de Saudi British Bank (SABB) verkocht.

Tabel 4.2 Ontwikkeling overheidsschuld	
(in procenten bbb; + is toename schuld)	2019
EMU-schuld Miljoenennota 2020	49,2%
EMU-saldo	0,0%
Mutatie stand schuld ultimo 2018	0,0%
Overig	- 0,1%
EMU-schuld Najaarsnota 2019	49,1%

5 Budgettaire kerngegevens

Tabel 5.1 geeft een totaaloverzicht van de budgettaire kerngegevens bij Najaarsnota 2019. In tegenstelling tot de voorgaande paragrafen van deze Najaarsnota gaat het in onderstaande tabel niet om wijzigingen ten opzichte van de Miljoenennota 2020, maar om begrote standen voor het jaar 2019.

Hoe deze standen zijn gewijzigd sinds de Miljoenennota 2020 wordt toegelicht in de voorgaande paragrafen van deze Najaarsnota. De inkomsten in paragraaf 3 en de uitgaven onder het uitgavenplafond in paragraaf 2.

Naast de plafondrelevante uitgaven zijn er ook uitgaven die niet onder het uitgavenplafond vallen maar wel relevant zijn voor het EMU-saldo. Deze posten zijn opgenomen onder de 'overige netto-uitgaven buiten het uitgavenplafond' in tabel 5.1.

Tabel 5.1 Budgettaire kerngegevens

(in miljarden euro, tenzij anders aangegeven)	2019
Inkomsten (belastingen en sociale premies)	301,9
Netto-uitgaven onder het uitgavenplafond	289,6
Rijksbegroting	139,2
Sociale zekerheid	80,7
Zorg	69,8
Overige netto-uitgaven buiten het uitgavenplafond	0,4
Gasbaten	- 0,8
Zorgtoeslag	4,9
Werkgeversbijdrage kinderopvang	- 1,3
SDE+	- 1,7
Overig	- 0,8
Totale netto-uitgaven	290,0
EMU-saldo centrale overheid	11,9
EMU-saldo decentrale overheden	- 1,5
Feitelijk EMU-saldo	10,4
Feitelijk EMU-saldo (in procenten bbp)	1,3%
Bruto binnenlands product (bbp)	808

De post gasbaten en de post overige-netto uitgaven buiten het plafond zijn sinds de Miljoenennota enigszins gewijzigd. Dit is o.a. het gevolg van de verwerking van het voorlopige bedrag van 90 miljoen euro uit het interim-akkoord tussen de Staat en Shell en ExxonMobile over de versnelde afbouw van de gaswinning in Groningen. De verwerking van het brutobedrag van 363 miljoen euro naar het nettobedrag van 90 miljoen euro is reeds gemeld en toegelicht in de brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat⁷.

De andere posten onder netto-uitgaven buiten het uitgavenplafond zijn ongewijzigd gebleven sinds de Miljoenennota 2020.

Tennet

In de Kamerbrief⁸ over de Toekomstvisie TenneT is gemeld dat de betaling van de vierde, en laatste, tranche van de kapitaalstorting bij tweede suppletoire begroting 2019 van Financiën wordt verwerkt. Ook is in deze brief toegezegd dat het parlement bij deze tweede suppletoire begroting nader geïnformeerd wordt over de wijze van verwerking van deze betaling van de vierde tranche van de kapitaalstorting. Dit omdat er nog overleg met Eurostat plaatsvond over de wijze van verwerking op het moment van schrijven van de brief. Het overleg met Eurostat is bij het opstellen van deze Najaarsnota en de tweede suppletoire begrotingen nog gaande. De betaling van de vierde tranche van de kapitaalstorting vindt dan ook, conform de eerdere tranches, plaats als een uitgave die niet relevant is voor het uitgavenplafond.

⁷ Kamerbrief *Diverse onderwerpen met betrekking tot de begroting of de begrotingsbehandeling van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat*, 14 november 2019 (TK 22137)

⁸ Kamerbrief *Toekomstvisie TenneT* (TK 28165-305)

BIJLAGEN

Bijlage 1: Belasting- en premieontvangsten op kasbasis

Tabel 1.1 laat de raming van de belasting- en premieontvangsten van de Miljoenennota 2020 en de Najaarsnota 2019 zien op kasbasis, met op de laatste regels de aansluiting naar de totaalraming op EMU-basis.

Tabel 1.1 Belasting- en premieontvangsten 2019 op kasbasis			
(in miljoenen euro)	Stand MN 2020	Stand NJN 2019	Verschil
Indirecte belastingen	93.116	92.813	- 303
Omzetbelasting	57.074	57.074	0
Accijnzen	12.076	11.951	- 125
Motorrijtuigenbelasting	4.248	4.248	0
Belastingen op milieugrondslag	5.542	5.442	- 100
Invoerrechten	3.375	3.410	35
Overdrachtsbelasting	3.003	2.953	- 50
Assurantiebelasting	2.811	2.841	30
Verhuurderheffing	1.759	1.689	- 70
Belasting op personenauto's en motorrijwielen	2.310	2.285	- 25
Bankbelasting	447	449	2
Belasting op zware motorrijtuigen	182	182	0
Verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken e.a.	288	288	0
Directe belastingen	98.339	98.829	490
Inkomstenbelasting	4.113	4.113	0
Loonbelasting	60.152	60.204	52
Vennootschapsbelasting	25.773	26.171	398
Dividendbelasting	6.118	6.118	0
Schenk- en erfbelasting	1.629	1.679	50
Kansspelbelasting	554	544	- 10
Overige	231	231	0
Totaal belastingen	191.687	191.874	187
Aansluiting kas-EMU-basis	1.347	1.354	7
Totaal belastingen op EMU-basis	193.034	193.228	194
Premies volksverzekeringen	40.091	40.128	37
Aansluiting kas-EMU-basis	140	144	4
Premies volksverzekeringen op EMU-basis	40.231	40.273	41
Premies werknemersverzekeringen op EMU-basis	68.386	68.386	0
w.v. zorgpremies	42.585	42.585	0
Totaal belastingen en premies op EMU-basis	301.651	301.886	236

Bijlage 2: Verticale toelichting

De Verticale Toelichting bevat voor iedere begroting een cijfermatig overzicht van budgettaire veranderingen die zich hebben voorgedaan in de uitgaven en niet-belastingontvangsten sinds de Miljoenennota 2020. Per begroting wordt een cijfermatig overzicht gepresenteerd van de voornaamste mutaties, gevolgd door een toelichting hierop. Dit overzicht sluit aan op de mutaties zoals gepresenteerd in de tweede suppletoire

begrotingswetten van de departementen. Voor een meer gedetailleerde toelichting op de mutaties, wordt verwezen naar de afzonderlijke tweede suppletorie begrotingswetten.

De Verticale Toelichting onderscheidt drie categorieën mutaties:

1. mee- en tegenvallers;
2. beleidsmatige mutaties;
3. technische mutaties.

Alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet tot een ijklijn (deelflora) behoren, zijn in de laatste categorie «technische mutaties» geclusterd. Overigens hebben sommige overboekingen en desalderingen wél een beleidsmatig karakter. Dit komt tot uitdrukking in de toelichtingen. Ingeval samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden deze eenmaal toegelicht.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder HGIS valt, zichtbaar gemaakt. De veranderingen die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de verticale toelichting van alle HGIS-uitgaven. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS.

De ondergrens voor mutaties die apart zichtbaar worden in de tabellen is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in beginsel alleen toegelicht indien zich bijzonderheden voordoen. Als samenhangende mutaties in meerdere categorieën voorkomen, worden ze eenmaal toegelicht.

De bedragen in de tabellen zijn in miljoenen euro. Door afrondingen kan het totaal afwijken van de som der onderdelen.

Tabel 1 Samenvattend overzicht mutaties per Najaarsnota 2019

Bedragen in miljoenen euro's	Mutaties uitgaven	Mutaties ontvangsten
De Koning	0,0	0,0
Staten Generaal	- 1,9	0,0
Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten en de Kiesraad	2,8	0,3
Algemene Zaken	0,0	0,0
Koninkrijksrelaties	14,3	4,3
Buitenlandse Zaken	- 88,0	0,0
Justitie en Veiligheid	258,8	7,1
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	- 149,1	50,5
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	161,8	14,7
Nationale Schuld	- 5,6	882,8
Financiën	703,4	676,3
Defensie	139,2	- 21,0
Infrastructuur en Milieu	- 21,0	- 1,7
Economische Zaken	275,1	- 389,4
Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	451,6	11,2
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	- 241,6	- 34,1
Volksgezondheid, Welzijn en Sport	- 2,4	22,9
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	0,0	0,0

Bedragen in miljoenen euro's	Mutaties uitgaven	Mutaties ontvangsten
Sociale Verzekeringen	- 71,1	2,0
Zorg	- 428,8	0,0
Gemeentefonds	164,0	0,0
Provinciefonds	36,5	0,0
Infrastructuurfonds	- 212,0	- 212,0
Diergezondheidsfonds	0,1	0,1
Accres Gemeentefonds	0,0	0,0
Accres Provinciefonds	0,0	0,0
BES fonds	0,0	0,0
Deltafonds	- 4,5	- 4,5
Prijsbijstelling	0,0	0,0
Arbeidsvoorwaarden	0,0	0,0
Koppeling Uitkeringen	0,0	0,0
Algemeen	55,3	0,0
Homogene Groep Internationale Samenwerking	- 60,0	31,8

De Koning

I DE KONING: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	44,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	44,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	44,2

I DE KONING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,2

Staten Generaal

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	178,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Tijdelijke huisvesting	- 5,7
Diversen	0,1
	- 5,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	3,7
	3,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 1,9
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	176,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	176,9

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	4,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	4,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	4,2

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Tijdelijke huisvesting

Deze post betreft onderbesteding op vervangingsinvesteringen en bedrijfsvoeringskosten vanwege de vertraging in het tijdelijke huisvestingsproject van de Staten-Generaal. Een aantal uitgaven zal pas volgend jaar gedaan worden. Daarom is besloten de middelen met een kasschuif mee te geven naar 2020.

Diversen

Deze post betreft de parlementaire flitsenquête naar ongewenste beïnvloeding van maatschappelijke en religieuze organisaties in Nederland uit onvrije landen. Deze flitsenquête is incidenteel generaal gedekt.

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit een overboeking van begrotingshoofdstuk 7 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor bedrijfsvoeringskosten van de Eerste Kamer voor de tijdelijke huisvesting samenhangend met de renovatie Binnenhof.

Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT, KABINETTEN EN DE KIESRAAD: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	131,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	1,1
	1,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	1,7
	1,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	2,8
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	134,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	134,5

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT, KABINETTEN EN DE KIESRAAD: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	5,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	0,3
	0,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,3
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	6,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	6,2

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Diversen

De wisselkoersen leiden tot tegenvallers in het budgettaire beeld bij de Kabinetten van de Gouverneurs, die niet door de Kabinetten kunnen worden opgevangen. Daarom is besloten deze autonome ontwikkeling generaal te compenseren.

Technische mutaties

Diversen

Dit betreft een som van meerdere kleine mutaties. Zo voorziet BZK in extra middelen voor de Raad van State conform de taken- en middelenanalyse 2018-2021. Ook levert VWS een bijdrage voor de wettelijke taken van de Kinderombudsman.

Niet-belastingontvangsten

Technische mutaties

Diversen

Deze post betreft zowel hoger uitgevallen ontvangsten van de Algemene Rekenkamer voor internationale uitgevoerde projecten en detacheringen, als de jaarlijkse indexatie van de Nationale Ombudsman op de tarieven die gesteld worden voor de medeoverheden.

Algemene Zaken

III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	68,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	0,0
	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	68,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	68,2

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	6,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	6,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	6,6

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	219,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	14,3
	14,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	14,3
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	233,3
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	233,3

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	40,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	4,3
	4,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	4,3
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	44,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	44,8

Uitgaven

Technische mutaties

Diversen

Dit betreft een verzamelpost van meerdere mutaties die allen kleiner zijn dan de drempelwaarde van 5 mln. Deze mutaties betreffen onder meer middelen die gerealiseerd zijn ten behoeve van de verbetering van de bestuurskracht op Bonaire (Bestuursakkoord) en Sint Eustatius (tijdelijke wet taakverwaarlozing) en de afronding van de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Niet-belastingontvangsten

Technische mutaties

Diversen

Na verrekening van de rijksbijdrage voor Team Bestrijding Ondernijning (TBO) en Recherchesamenwerkingsteam (RST) over 2017 en 2018 vloeit er 4,3 mln. terug naar begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties. Dit bedrag wordt ingezet voor het dekken van frictiekosten en tekorten op de uitzendbudgetten bij RST en TBO.

Buitenlandse Zaken

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	8.445,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Dab 1: surplus eu-begroting 2018	- 88,0
	- 88,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 88,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	8.357,6
Totaal Internationale samenwerking	1.516,0
Stand Najaarsnota 2019	9.873,6

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	45,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	45,6
Totaal Internationale samenwerking	127,8
Stand Najaarsnota 2019	173,4

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Dab 1: surplus eu-begroting 2018

De Commissie heeft in april 2019 de eerste aanvullende begroting (*Draft Amending Budget, DAB*) gepresenteerd met daarin het surplus voor de Europese begroting over 2018. Het surplus bedraagt in totaal 1,8 mld. wat voor Nederland incidenteel een lagere BNI-afracht van 88 mln. in 2019 tot gevolg heeft. In tegenstelling tot de verwachting bij de Ontwerpbegroting 2020, is de aanvullende Europese begroting met daarin het surplus toch voldoende tijdig in 2019 door het EP aangenomen, zodat deze alsnog in de Nederlandse afdrachten van 2019 meeloopt. Met deze mutatie wordt het effect op de begroting voor 2019 verwerkt, bij de Voorjaarsnota 2020 wordt het effect hiervan voor 2020 verwerkt.

Justitie en Veiligheid

VI JUSTITIE EN VEILIGHEID: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	13.553,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Extra middelen rechtsbijstand	15,0
Invulling taakstelling	38,1
Lagere njn. bijdrage aan ind	- 24,3
Meevaller njn. rechtsbijstand	- 15,0
Tegenvaller njn. bijdrage aan coa	20,6
Tegenvaller njn. bijdrage aan dji	25,0
Diversen	- 26,5
	32,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Asiel (van buza)	19,4
Extra middelen aanpak ondermijning	110,0
Extra middelen rechtsbijstand	45,0
Extra middelen stroomstootwapens	25,0
Diversen	10,1
	209,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	16,4
	16,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	258,8
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	13.812,5
Totaal Internationale samenwerking	36,4
Stand Najaarsnota 2019	13.848,8

VI JUSTITIE EN VEILIGHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	1.701,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Meevaller njn. ontvangsten coa	15,1
Tegenvaller njn. boeten en transacties	- 51,1
Diversen	17,8
	- 18,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	25,3
	25,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	7,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	1.708,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	1.708,8

Uitgaven

Mee- en tegenvallers

Extra middelen rechtsbijstand

Dit betreft een herschikking om de meevaller rechtsbijstand bij Najaarsnota toe te voegen aan de extra middelen (45 mln.) die het kabinet beschikbaar heeft gesteld voor de rechtsbijstand.

Invulling taakstelling NJN

Bij Najaarsnota wordt de restanttaakstelling (ad 53,1 mln.) voor 38,1 mln. ingevuld met onderuitputting op de uitgaven en een aantal meevallers op de ontvangsten. Het resterende bedrag van de taakstelling dat nog moet worden ingevuld is 15 mln.

Lagere NJN. bijdrage aan IND

Deze meevaller van 24,3 mln. is een combinatie van een hogere productie die moet worden bekostigd van 12,7 mln. (een tegenvaller) en een meevaller van 37 mln. als gevolg van een aanpassing van de kostprijzen IND. Deze wijziging in de kostprijs IND is noodzakelijk omdat de kosten bij IND lager zijn gebleken dan de kostprijzen.

Meevaller NJN. rechtsbijstand

Bij de rechtsbijstand wordt een meevaller van circa 15 mln. verwacht. Dit bedrag is samengesteld uit het te verwachten aantal afgegeven toevoegingen (circa 5 mln.); de vertraging van de uitvoering van het project intensiveringen Zo Snel Mogelijk (circa 8,5 mln.) en een kleine meevaller bij het programma herziening stelsel rechtsbijstand (circa 1,5 mln.). Samen met de 45 mln. die het kabinet extra beschikbaar stelt voor rechtsbijstand en de inzet van 13 mln. binnen het programmabudget kan hierdoor 73 mln. worden ingezet voor een tijdelijke toelage voor een groot deel van de sociaal advocatuur in de periode 2020 tot en met 2021.

Tegenvaller NJN. bijdrage aan COA

De bezetting bij COA is hoger dan in de begroting is verwacht. In de begroting 2019 is uitgegaan van een raming van de gemiddelde bezetting in de opvang van 23.500. De meeste recente verwachting is nu dat de gemiddelde bezetting van asielzoekers bij COA in 2019 oploopt naar 24.800. Dit vergt een extra bijdrage aan het COA van 20,6 mln.

Tegenvaller NJN. bijdrage aan DJI

Bij DJI, het onderdeel forensische zorg, wordt dit jaar meer zorg geleverd dan in de begroting was verwacht. Deze overproductie wordt binnen JenV gefinancierd.

Diversen

Deze post bestaat uit diverse mutaties. De grootste mutaties hierbij zijn een desaldering van 12 mln. bij Dienst Terugkeer en Vertrek. De vrijval reservering egalisatieschuld huisvesting binnen HGIS van 12 mln. en een vrijval van onbestemde middelen voor 11,3 mln. op artikel 92 die is ingezet voor invulling van de taakstelling 2019 JenV.

Beleidsmatige mutaties

Asiel (van BuZa)

De kosten voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen worden volgens afspraken binnen OESO-DAC toegerekend aan ODA (official development assistance). De raming van de gemiddelde bezetting van het COA is cf. reguliere systematiek bijgesteld van 23.500 naar 24.800 waardoor de ODA-toerekening stijgt.

Extra middelen aanpak ondermijning

Het kabinet investeert incidenteel 110 mln. in een breed offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit, zodat in ieder geval het eerste deel van de versterking van aanpak van de ondermijnende criminaliteit tot en met begin 2021 kan worden gerealiseerd. Het gaat om zowel repressieve als preventieve maatregelen met een focus op: oprollen, afpakken en voorkomen.

Extra middelen rechtsbijstand

Voor de rechtsbijstand wordt 45 mln. extra beschikbaar gesteld uit de rijksbrede onderuitputting. Samen met de verwachte onderuitputting van 15 mln. in 2019 op de rechtsbijstand op de begroting van Justitie en Veiligheid en de inzet van 13 mln. binnen het programmabudget kan hierdoor 73 mln. worden ingezet voor een tijdelijke toelage voor een groot deel van de sociaal advocatuur in de periode 2020 tot en met 2021.

Extra middelen stroomstootwapens

Het kabinet investeert incidenteel in veiligheid en bescherming. Het kabinet maakt als onderdeel daarvan 25 mln. vrij voor de invoering van het stroomstootwapen ten behoeve van de uitrusting van agenten, naast de 5 mln. incidenteel die het kabinet bij voorjaarsnota beschikbaar heeft gesteld voor de financiering van het stroomstootwapen.

Diversen

Het kabinet investeert incidenteel in veiligheid en bescherming. Het kabinet maakt als onderdeel daarvan 10 mln. vrij voor een aanvullende impuls voor het stelsel van het bewaken en beveiligen ter verlichting van de druk op basispolitiezorg. Ruim 0,1 mln. betreft een bijdrage aan het OM in verband met terugbetalingen op eerder ontvangen afpakgelden.

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit diverse desalderingen en overboekingen met andere departementen waarbij de grootste mutaties zijn: twee desalderingen o.a. bij Dienst Terugkeer en Vertrek (12 mln.) en DJI (8,4 mln.). Een verrekening met OCW met betrekking tot de onderuitputting onderwijs JJI's voor 8,4 mln. En twee overboekingen naar het gemeentefonds voor totaal 13,4 mln. voor aanpak jihadisme (-6,5 mln.) en het faciliteitenbesluit (-6,9 mln.).

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Meevaller NJN. ontvangsten coa

De meevaller op de ontvangsten van het COA bedraagt 15,1 mln. Deze meevaller bestaat uit de afrekening van de bijdrage aan COA in 2018 van 12 mln, waar in de begroting 2019 geen rekening mee is gehouden en de afroming van het eigen vermogen van COA met 3,1 mln, bovenop de al in de begroting geraamde afroming van 24 mln.

Tegenvaller NJN. boeten en transacties

Bij de B&T ontvangsten is de verwachting dat er zich een mindere opbrengst voordoet van 51,1 mln. De mindere opbrengst wordt vooral veroorzaakt door minder beschikkingen uit trajectcontroles (met name door de Trajectcontrole A4 - Leiden, die tot en met mei uit stond in verband met wegwerkzaamheden) en door minder beschikkingen dan geraamd, opgelegd door de politie op kenteken. Deze tegenvaller komt in lijn met de motie Zijlstra en Samson per 2017 ten laste van het generale beeld.

Diversen

Deze post bestaat uit diverse mutaties waaronder een meevaller bij de afrekening over 2018 bij Nidos voor 12,4 mln., hogere opbrengst aan griffierechten van 5,3 mln. en een meevaller bij IND van in de afrekening 2018 van 5 mln. Daarnaast is een tegenvaller te zien op de administratiekostenvergoeding van 4,9 mln.

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit een aantal mutaties waarbij de twee grootste mutaties zijn toegelicht. Dit zijn: een desaldering van 12,1 mln. bij de Dienst Terugkeer en Vertrek en een desaldering op het onderdeel DJI van 8,4 mln.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	5.839,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 8,5
	- 8,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Ondersteuning gemeenten klimaat	- 98,5
Diversen	- 42,6
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Diversen	0,6
	- 140,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 149,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	5.690,1
Totaal Internationale samenwerking	0,5
Stand Najaarsnota 2019	5.690,6

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	752,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	8,0
	8,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	17,1
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Diversen	25,4
	42,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	50,5
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	803,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	803,5

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Diversen

BZK brengt bij Najaarsnota de eerste verwachte onderuitputting in beeld. De onderuitputting vindt plaats bij de toelatingsorganisatie en stimulerings-subsidie Omgevingswet. Daarnaast gaat het om overlopende ontvangsten voor centrale bekostiging, middelen voor bestrijding Jihadisme die dit jaar naar verwachting niet geheel uitgeput kunnen worden, enkele meerontvangsten, afrekeningen van o.a. Logius en geormerkte middelen voor eID, de investeringspost en rijksbrede ICT-voorzieningen.

Verder worden de waterschappen gecompenseerd voor hun WOZ bijdrage in 2019. De factuur wordt aan de ontvangstenkant gecorrigeerd vanuit de begroting van BZK.

Technische mutaties

Ondersteuning gemeenten klimaat

BZK stelt voor de periode 2019 t/m 2021 middelen ter beschikking aan gemeenten (105 miljoen euro). Deze middelen zijn aanvullend op de al gereserveerde middelen in de Klimaatvelop voor onder andere de Proeftuinen Aardgasvrije Wijken en de RES. Nadruk bij deze aanvullende middelen ligt op de ondersteuning van de decentrale overheden bij het realiseren van de Regionale Energie Strategie (RES) bij de transitievisies warmte (71,7 mln.), de wijkaanpak (14,4 mln.) en informatievoorziening voor de burger via energieloketten (12,4 mln.). Daarnaast heeft BZK een overboeking van 6,5 mln. naar het btw-compensatiefonds gemaakt.

Diversen - Rijksbegroting

Er wordt in totaal 28 mln. van de Urgenda-middelen uit 2019 teruggeboekt naar de begrotingsreserve bij EZK. Deze middelen zullen in 2020 weer teruggestort worden naar de BZK-begroting. Daarnaast zijn meerdere overboekingen gedaan naar de begroting van Koninkrijksrelaties, o.a. voor reorganisatiekosten van de openbare lichamen en verbetering van de informatiebeveiliging van RCN. Ook worden de aanvullende middelen voor bedrijfsvoeringskosten van de Eerste Kamer in het kader van de tijdelijke huisvesting (samenhangend met de renovatie Binnenhof) naar de begroting van de Staten-Generaal geboekt. Tot slot dragen meerdere departementen bij aan het beheer Basisregistratie Personen en de dienstverlening door FMH in 2018 en 2019.

Diversen - Niet relevant voor uitgavenplafond uitgaven

Dit betreft de eindafrekening van de VPB over 2018 voor veilingopbrengsten van benzinstations langs Rijkswegen en bodemwinning.

Niet-belastingontvangsten

Beleidsmatige mutaties

Diversen

BZK brengt bij Najaarsnota de eerste verwachte onderuitputting in beeld. De onderuitputting vindt plaats bij de toelatingsorganisatie en stimulerings-subsidie Omgevingswet. Daarnaast gaat het om overlopende ontvangsten voor centrale bekostiging, middelen voor bestrijding Jihadisme die dit jaar naar verwachting niet geheel uitgeput kunnen worden, enkele meerontvangsten, afrekeningen van o.a. Logius en geormerkte middelen voor eID, de investeringspost en rijksbrede ICT-voorzieningen.

Technische mutaties

Diversen - Rijksbegroting

Onder deze post vallen verschillende desalderingen voor de voorschotsystematiek van het RVB, bijdragen van afnemers van de Basisregistratie Personen (BRP) voor het beheer van het systeem, bijstelling van de raming Dienstverleningsovereenkomsten (DVA), een ontvangen bijdrage voor bankkosten van Vestia en meerkosten in de doorbelasting van DigiD en MijnOverheid.

Diversen - Niet relevant voor het uitgavenplafond

De veilingopbrengsten van de benzinestations langs Rijkswegen zijn 17 mln. hoger dan geraamd. De meevaller komt ten gunste van het generale beeld. Daarnaast is ook sprake van meeropbrengsten uit bodemmaterialen uit 2018 en 2019 van 7 mln.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	42.997,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	- 33,9
	- 33,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Convenant extra geld aanpak lerarentekort	300,0
Diversen	0,6
	300,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	23,0
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Meevaller uitgaven studiefinanciering (nr)	- 128,0
	- 105,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	161,8
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	43.159,6
Totaal Internationale samenwerking	61,7
Stand Najaarsnota 2019	43.221,3

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	1.312,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	- 29,2
	- 29,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	13,9
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Diversen	30,0
	43,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	14,7
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	1.326,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	1.326,9

Uitgaven

Mee-en tegenvallers

Diversen

Deze post bestaat uit het saldo van diverse mee- en tegenvallers inclusief de overlopende verplichtingen. De grootste meevallers komen van de regelingen lerarenbeurs (6,8 mln.) en schoolleidersbeurs (5,3 mln.).

Daarnaast is er een per saldo meevaller van 20 mln. op het artikel studiefinanciering: de grootste meevaller is het gevolg van een nieuwe boekingswijze in het Programma Vernieuwing Studiefinanciering (PVS) waardoor er minder uitgaven op het lager achterstallig recht zijn. De grootste tegenvaller betreft het budget voor de reisvoorziening van studenten dat wordt verhoogd vanwege realisatiegegevens.

Beleidsmatige mutaties

Convenant extra geld aanpak lerarentekort

In het najaar van 2019 is een convenant gesloten waarin een gezamenlijke aanpak tegen het personeelstekort in het primair en voortgezet onderwijs is afgesproken. Eén van de maatregelen is een extra investering in het primair en voortgezet onderwijs van 300 mln. in 2019. Zowel voor het primair als het voortgezet onderwijs wordt 150 mln. beschikbaar gesteld.

Diversen

Deze post bestaat uit diverse kleine overboekingen van per saldo 0,6 mln.

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit diverse desalderingen en overboekingen. De grootste desaldering (10,3 mln.) betreft onterechte declaraties van wachtgeldkosten die zijn teruggevorderd bij scholen en nu worden teruggestort aan het participatiefonds.

De grootste overboeking (8,4 mln.) is naar JenV. Door een dalend aantal plaatsen in justitiële jeugdinrichtingen dalen ook de kosten voor het onderwijs. De teveel ontvangen bijdrage wordt terugbetaald aan de Dienst Justitiële Inrichtingen.

Meevaller uitgaven studiefinanciering (NR)

De niet-relevante uitgaven voor studiefinanciering zijn 128 mln. lager dan geraamd. Dit betreft voornamelijk de rentedragende leningen en het collegegeldkrediet wat is bijgesteld naar beneden op basis van de actuele realisatiecijfers van dit jaar.

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Diversen

Deze post bestaat uit het saldo van diverse mee- en tegenvallers. De ontvangen rente wordt met 10 mln. naar beneden bijgesteld. Uit de reeds bekende realisatie van DUO blijkt dat de renteontvangsten lager zijn dan geraamd. Deze tegenvaller komt conform de begrotingsregels ten laste van het generale beeld.

Daarnaast zijn de kortlopende vorderingen naar beneden bijgesteld met 20 mln. Door het nieuwe systeem Programma Vernieuwing Studiefinanciering ontstaat er minder achterstallig lager recht (ALR) en daardoor minder kortlopende vorderingen. Dat betekent ook minder relevante ontvangsten op kortlopende vorderingen.

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit diverse desalderingen. Een grote desaldering is de eerder genoemde desaldering van 10,3 mln. voor de terugstorting aan het participatiefonds.

Diversen - Niet relevant voor het uitgavenplafond

De niet-relevante ontvangsten op terugbetaalde leningen zijn met 30 miljoen naar boven bijgesteld. Uit de realisatiegegevens van DUO blijkt dat er een iets hoger bedrag is terugbetaald op studieleningen.

Nationale Schuld (Transactiebasis)

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	7.265,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	- 5,0
	- 5,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 0,6
	- 0,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 5,6
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	7.259,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	7.259,8

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	12.043,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Rente vlottende schuld	- 44,4
Diversen	0,0
	- 44,4
Technische mutaties	
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Mutatie in rekening-courant en deposito	- 80,6
Mutaties in rekening-courant en deposito	1.000,0
Diversen	7,8
	927,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	882,8
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	12.926,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	12.926,1

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Rente vlottende schuld

De raming van de rentebaten op de vlottende schuld verandert als gevolg van wijzigingen in de omvang van de kortlopende schuld en de hoogte van de korte rente (-9 mln.). Daarnaast vallen de rentebaten 35 mln. lager uit als gevolg van een juridisch geschil over de betaling van negatieve rentebelastingen waarover de Kamer reeds is geïnformeerd⁹. De staat is daarbij in het ongelijk gesteld met als gevolg dat eerder geraamde rentebaten niet meer ontvangen zullen worden.

⁹ Kamerstuk: 35300-IX-7 Negatieve rentevergoedingen over onderpand.

Diversen

Dit betreft een mutatie van de post rente vaste schuld op basis van nieuwe uitgifte van schuld tegen lagere rentepercentages dan geraamd.

Beleidsmatige mutaties

Diversen

Dit betreft ten eerste een bijstelling van 4,8 mln. op de post leningen binnen het kasbeheer. Op basis van actuele realisaties wordt verwacht dat de aflossingen op leningen, die door de Agentschappen en RWT's zijn afgesloten, hoger zullen uitkomen dan eerder geraamd. Daarnaast betreft dit een mutatie van 3,0 mln. op de post rente derivaten. De rentebaten op de derivaten vallen hoger uit, omdat de korte rente langer is dan eerder in de ramingen werd verwacht.

Technische mutaties

Mutaties in rekening-courant en deposito

De wijziging in de geraamde mutatie van het saldo op de rekening-couranten en deposito's van de deelnemers aan schatkistbankieren is het gevolg van het actualiseren van de geraamde uitgaven en inkomsten van de RWT's en de sociale fondsen. De mutaties in rekening-courant en deposito's worden veroorzaakt door de uitgaven en ontvangsten van de deelnemers van het schatkistbankieren. Als een deelnemer een uitgave doet zal het aangehouden saldo op de rekening-courant dalen en dit betekent een uitgave op artikel 12. Een ontvangst van een deelnemer wordt gestort op de rekening-courant en dit zorgt voor een ontvangst op artikel 12. Het Agentschap is uitsluitend beheerder van de rekeningen-courant van het schatkistbankieren.

Diversen

Dit betreft ten eerste een bijstelling van 4,8 mln. op de post leningen binnen het kasbeheer. Op basis van actuele realisaties wordt verwacht dat de aflossingen op leningen, die door de Agentschappen en RWT's zijn afgesloten, hoger zullen uitkomen dan eerder geraamd. Daarnaast betreft dit een mutatie van 3,0 mln. op de post rente derivaten. De rentebaten op de derivaten vallen hoger uit, omdat de korte rente langer is dan eerder in de ramingen werd verwacht.

Financiën

IXB FINANCIËN: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	8.517,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Belasting- en invorderingsrente	90,0
Minder schade	- 45,0
Diversen	1,6
	46,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Inhuur externen	47,3
Diversen	- 14,9
	32,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	33,4
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Kapitaaluitbreiding tennet	410,0
Meer schades	45,0
Uitgaven verkoop sabb	136,0
	624,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	703,4
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	9.220,7
Totaal Internationale samenwerking	365,7
Stand Najaarsnota 2019	9.586,4

IXB FINANCIËN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	3.384,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Belasting- en invorderingsrente	133,9
Boetes en schikkingen	15,4
Doorbelasten kosten vervolging	29,0
Mutatie begrotingsreserve ekv	- 45,0
Diversen	- 0,4
	132,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 4,2
	- 4,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	5,0
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Verkoop sabb	546,0
Diversen	- 3,3
	547,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	676,3
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	4.061,0

	2019
Totaal Internationale samenwerking	3,3
Stand Najaarsnota 2019	4.064,3

Uitgaven

Mee- en tegenvallers

Belasting- en invorderingsrente

De uitgaven voor de belasting- en invorderingsrente zijn naar verwachting ca. 90 mln. hoger. Dit is met name het gevolg van hogere belastingteruggaven en verminderingen waarover rente moet worden vergoed door de Belastingdienst. Daarnaast zorgen gewijzigde verdeelsleutels met de sociale fondsen ervoor dat een groter deel van de renteontvangsten en -uitgaven wordt verantwoord op begroting IXB.

Minder schade

Ontvangen premies worden gestort in de begrotingsreserve, terwijl uitgaven aan definitieve schades op afgesloten polissen en de uitvoeringskosten van Atradius gedekt worden met een onttrekking uit de begrotingsreserve. Het totaal aan schade-uitkeringen in 2019 wordt momenteel geraamd op 190 mln. Binnen dit totaal komen de voorlopige schade-uitkeringen naar verwachting 45 mln. hoger uit dan in de 1^e supplettoire begroting en de definitieve schade-uitkeringen naar verwachting 45 mln. lager uit. De lagere verwachte schade-uitkeringen op afgesloten dossiers leidt tot een lagere onttrekking aan de begrotingsreserve EKV.

Diversen - Rijksbegroting

Dit betreft een mutatie op de exportkredietverzekering. Uit een oude regeling van Seno-Gom is nog een bedrag van 1,6 mln. uitgekeerd.

Beleidsmatige mutaties

Inhuur externen

De uitgaven voor externe inhuur zijn hoger dan voorzien. Dit wordt veroorzaakt door een onderbezetting op eigen personeel, waardoor meer externe inhuurkrachten voor ICT zijn ingezet voor beheer en onderhoud en nieuwe wetgeving. De hogere uitgaven worden verder verklaard door meer uitzendkrachten bij de Belastingtelefoon om de toenemende gesprekken op te vangen.

Diversen - Rijksbegroting

Dit betreft een som van meerdere mutaties. Zo valt de bijdrage aan Logius 10,5 mln. lager uit door vertraging in de aanbesteding bij Logius en een lagere eindafrekening en wordt de bijdrage voor het 1^e kwartaal 2020 nu aan Logius verstrekt (23,3 mln.). Daarnaast vallen de uitgaven voor eigen personeel bij het Kerndepartement 11,4 mln. lager uit dan verwacht vanwege vertraging in de werving van personeel als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Verder is bij de Belastingdienst sprake van vertraging in de realisatie van de investeringsagenda (8,2 mln.) en blijft de werving voor Douane naar verwachting 8,3 mln. achter.

Technische mutaties

Diversen - Rijksbegroting

Dit betreft een som van meerdere mutaties. Zo vindt een storting van 12,8 mln. plaats in het BCF over het gedeclareerde bedrag (exclusief BTW) voor de Rotterdamsebaan. Daarnaast wordt een bedrag van 6,5 mln. gestort in het BTW-compensatiefonds (BCF) inzake transitievisie warmte, particuliere bouw en wijkaanpak.

Kapitaaluitbreiding TenneT (niet relevant)

Dit betreft een kapitaalinjectie van 410 mln. aan het Nederlandse deel van TenneT. Deze kapitaalstorting is een verplichting geworden voor de Nederlandse staat nadat gebleken is dat TenneT aanvullende middelen nodig heeft voor behoud van de kredietwaardigheid. Over de wijze van verwerking (relevant of niet-relevant) vindt nog overleg met Eurostat plaats. Hangende consultatie, wordt de storting in eerste instantie als niet-relevant verwerkt.

Meer schades

Ontvangen premies worden gestort in de begrotingsreserve, terwijl uitgaven aan definitieve schades op afgesloten polissen en de uitvoeringskosten van Atradius gedekt worden met een onttrekking uit de begrotingsreserve. Het totaal aan schade-uitkeringen in 2019 wordt momenteel geraamd op 190 mln. Binnen dit totaal komen de voorlopige schade-uitkeringen naar verwachting 45 mln. hoger uit dan in de 1^e suppletoire begroting en de definitieve schade-uitkeringen naar verwachting 45 mln. lager uit. De lagere verwachte schade-uitkeringen op afgesloten dossiers leidt tot een lagere onttrekking aan de begrotingsreserve EKV.

Uitgaven verkoop sabb

De omvang van de uitgaven die gemoeid zijn met de verkoop van de aandelen SABB wordt op dit moment ingeschat op ca. 136 mln.

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Belasting- en invorderingsrente

De ontvangsten voor de belasting- en invorderingsrente zijn naar verwachting ca. 133,9 mln hoger. Dit is met name het gevolg van hogere belastingaanslagen waarover rente moet worden betaald en van gewijzigde verdeelsleutels met de sociale fondsen, die ertoe leiden dat een groter deel van de renteuitgaven wordt verantwoord op begroting IXB.

Diversen - Rijksbegroting

Dit betreft een mutatie op de ontvangsten van de boetes en schikkingen. Bij de boeteontvangsten wordt een meevaller van ca. 15 mln. verwacht. Dit is met name het gevolg van een toename van het aantal verzuimboetes en van gewijzigde verdeelsleutels met de sociale fondsen, die ertoe leiden dat een groter deel van de boeteontvangsten wordt verantwoord op begroting IXB.

Doorbelasten kosten vervolging

De aan burgers en bedrijven doorbelaste kosten van vervolging, die voortkomen uit het niet betalen van belasting, vallen hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van het aantal invorderingsmaatregelen (zoals aanmaningen) bij de Belastingdienst.

Mutatie begrotingsreserve ekv

Ontvangen premies worden gestort in de begrotingsreserve, terwijl uitgaven aan definitieve schades op afgesloten polissen en de uitvoeringskosten van Atradius gedekt worden met een onttrekking uit de begrotingsreserve. Het totaal aan schade-uitkeringen in 2019 wordt momenteel geraamd op 190 mln. Binnen dit totaal komen de voorlopige schade-uitkeringen naar verwachting 45 mln. hoger uit dan in de 1^e suppletoire begroting en de definitieve schade-uitkeringen naar verwachting 45 mln. lager uit. De lagere verwachte schade-uitkeringen op afgesloten dossiers leidt tot een lagere onttrekking aan de begrotingsreserve EKV.

Beleidsmatige mutaties

Diversen

Op basis van de nieuwste inzichten wordt de raming van de apparaatsontvangsten met 4,2 mln. neerwaarts bijgesteld.

Technische mutaties

Verkoop SABB

De omvang van de niet-belastingontvangsten die gemoeid zijn met de verkoop van de aandelen die de Staat heeft in Saudi British Bank (SABB) wordt ingeschat op ca. 546 mln.

Diversen - Niet relevant voor het uitgavenplafond

Deze mutatie heeft betrekking op de rente-ontvangsten voor de leningen aan Griekenland. Vanwege een verlaging van de Euribor-rente zijn de rente-ontvangsten 3,3 mln. lager dan begroot.

Defensie

X DEFENSIE: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	10.513,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Digitale veiligheid	75,5
Doorwerking ontvangsten	48,0
Diversen	4,1
	127,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	11,6
	11,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	139,2
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	10.652,2
Totaal Internationale samenwerking	263,5
Stand Najaarsnota 2019	10.915,7

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	339,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Bijstellen ontvangsten	48,0
	48,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	48,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	387,0
Totaal Internationale samenwerking	6,4
Stand Najaarsnota 2019	393,4

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Digitale veiligheid

Op de Defensiebegroting is 75,5 mln. toegevoegd om de betrouwbaarheid en continuïteit van de digitale veiligheid te waarborgen.

Doorwerking ontvangsten

De IT-uitgaven op artikel 7 (Ondersteuning Krijgsmacht door Defensie Materieel Organisatie) zijn met 21 mln. verhoogd als gevolg van hogere ontvangsten. Deze verhoging wordt gerealiseerd door betalingen van andere departementen aan Defensie voor het gebruik van het Netherlands Armed Forces Integrated Network (zie ook niet belastingontvangsten). Daarnaast is er een internationaal samenwerkingsverband voor onderhoud aan M-fregatten beëindigd waarbij Nederland 14,7 mln. heeft ontvangen van de resterende middelen. Deze verkregen ontvangsten van 14,7 mln. (zie ook niet belastingontvangsten) zijn ingezet voor hogere instandhoudings-uitgaven van CZSK.

Diversen – Rijksbegroting

Dit betreft een toevoeging van 5 mln. op de Defensiebegroting voor de MIVD ter ondersteuning van de uitvoering van de Wet op de inlichtingen veiligheidsdiensten. Met deze middelen worden binnen de MIVD concrete stappen gezet op het gebied van intern beleid, werkprocessen en de inrichting van technische systemen om in de praktijk te waarborgen dat aan de eisen uit de WIV 2017 wordt voldaan. Daarnaast betreft dit grotendeels een jaarlijkse bijdrage t.b.v. van het programma progress en kosten vanuit het Budget Internationale Veiligheid voor missies.

Technische mutaties

Diversen – Rijksbegroting

Dit is het saldo van diverse overboekingen tussen Defensie en andere departementen. Het betreft voornamelijk de aanvullende bijdrage van de bij de Kustwacht Nederland betrokken ministeries voor het Maritiem Operatiecentrum Kustwacht (MOC KW) van 13,8 miljoen.

Niet-belastingontvangsten

Technische mutaties

Bijstellen ontvangsten

Dit is het saldo van verschillende mutaties, waaronder een ontvangst van 21 mln. door betalingen die andere departementen hebben gedaan aan Defensie voor het gebruik van het Netherlands Armed Forces Integrated Network. Het saldo van ontvangsten wordt ook beïnvloed door een incidentele ontvangst(terugbetaling) van 14,7 mln. bij CZSK vanuit een beëindigd internationaal samenwerkingsverband voor onderhoud aan M-fregatten.

Infrastructuur en Waterstaat

XII INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	8.055,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 4,9
	- 4,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 16,0
	- 16,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 21,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	8.034,0
Totaal Internationale samenwerking	29,1
Stand Najaarsnota 2019	8.063,1

XII INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	55,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 1,7
	- 1,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 1,7
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	53,3
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	53,3

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Diversen

Deze post bevat per saldo lagere uitgaven dan verwacht. Dit zijn onder andere lagere uitgaven aan maatregelen voor 'van asbest naar duurzaam' (-5,0 mln.).

Technische mutaties

Diversen

Deze post omvat verschillende onderdelen;

1. Diverse overboekingen waarmee 19,0 mln. naar de lenW-begroting (H12) wordt overgeheveld en - 7,1 mln. wordt overgeboekt vanaf de lenW-begroting. Dit omvat onder andere een bijdrage (+15,0 mln.) vanuit het Klimaatakkoord (via de Begroting BZK) ten behoeve van Laadinfrastructuur. De grootste bijdragen vanuit H12 naar andere begrotingen zijn de bijdragen voor ACM Luchtvaart, loodsen, spoor en personenvervoer (-2,3 mln. naar EZK), Ruimtelijke adaptatie (-2,0 mln. naar gemeentefonds) en voor de Riolwaterzuiveringsinstallatie Bonaire (-1,0 mln. naar BZK).

2. Per saldo lagere uitgaven op diverse desalderingen (-1,7 mln.) die samenhangen met de diversen beleidsmatige mutaties niet-belastingontvangsten.
3. Diverse overboekingen waarmee per saldo – 26,9 mln. uit het Infrastructuurfonds via de lenW-begroting (H12) wordt overgeheveld;
  - Met andere departementale begrotingen (+6,2 mln.)
  - Bijdragen (-33,1 mln.) aan het provinciefonds, gemeentefonds en BTW-compensatiefonds.
4. Diverse overboekingen waarmee in totaal +0,7 mln. aan het Deltafonds via de lenW-begroting wordt toegevoegd door overhevelingen met andere departementale begrotingen.

Niet-belastingontvangsten

Technische mutaties

Diversen

Dit zijn de per saldo lagere uitgaven op diverse desalderingen (-1,7 mln.) bestaande uit lagere uitgaven (-3,8 mln.) binnen de lenW-begroting waaronder ontvangsten voor stichting Buisleidingenstraat en voor de sanering van het EMK-Stormpolderdijk terrein door aangepaste/geactualiseerde planning. Daar tegenover staan hogere uitgaven dan verwacht op verschillende projecten (+2,1 mln.).

Economische Zaken en Klimaat

XIII ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	5.240,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Onderuitputting klimaatmiddelen verduurzaming industrie	- 16,7
Terugbetaling acm-boete	45,6
Diversen	- 18,2
	10,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Lagere prognose uitgaven verduurzaming (groningen)	- 16,8
Resterende ruimte apparaat	- 16,5
Toename schadebetalingen (groningen)	71,8
Verlaging bijdrage aan npg	- 45,0
Diversen	- 36,7
	- 43,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Verlaging onttrekking begrotingsreserve maatregelen co2-reductie	- 55,2
Diversen	8,9
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Brutering vergoeding interim-akkoord	273,0
Nettobetaling nam conform interim-akkoord	90,0
Diversen	- 9,0
	307,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	275,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	5.516,0
Totaal Internationale samenwerking	25,4
Stand Najaarsnota 2019	5.541,4

XIII ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	4.114,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Lagere ontvangsten acm-boetes	- 24,2
Schadebetalingen (groningen)	35,9
Uitvoeringskosten groningen	- 36,8
Diversen	- 8,7
	- 33,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Verlaging onttrekking begrotingsreserve maatregelen co2-reductie	- 55,2
Diversen	- 0,4
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Verhoging aardgasbaten interim-akkoord	150,0
Versterking eigen vermogen ebn	- 450,0
	- 355,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 389,4

	2019
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	3.724,7
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	3.724,7

Uitgaven

Mee- en tegenvallers

Onderuitputting klimaatmiddelen verduurzaming industrie

Deze post bevat onderuitputting op de klimaatmiddelen Verduurzaming Industrie uit de klimaatvelop 2019 en middelen voor Urgendadoelen (buiten de Begrotingsreserve maatregelen CO₂-reductie). De onderuitputting op de klimaatvelopmiddelen is vooral ontstaan doordat deze middelen bij aanvang van het jaar slechts voor één jaar beschikbaar waren, de structurele middelen ingaande 2020 volgden pas na het afsluiten van het Klimaatakkoord. Dit impliceerde dat enkel eenjarige projecten gefinancierd konden worden. Aan deze eis voldeden maar weinig projecten.

Terugbetaling ACM-boete

Door een uitspraak van het CBb heeft ACM begin juli 2019 een boete die eerder was ontvangen, inclusief rente moeten terugbetalen.

Diversen

Deze post bestaat uit onderuitputting op de klimaatmiddelen Demonstratieregeling Energie Innovatie (DEI) van per saldo 11,9 mln. en Tenderregeling Energie-innovatie (TSE) van 6,3 mln. Net als bij de middelen Verduurzaming Industrie is deze onderuitputting vooral ontstaan doordat deze middelen slechts voor één jaar beschikbaar waren. Aan deze eis voldeden maar weinig projecten.

Beleidsmatige mutaties

Lagere prognose uitgaven verduurzaming (Groningen)

In 2019 is de versterking in Groningen nog onvoldoende op snelheid gekomen waardoor er nog zeer beperkt subsidieaanvragen zijn geweest voor de regeling duurzaamheid in combinatie met versterking. De uitgaven voor deze post zijn daarom naar beneden bijgesteld.

Resterende ruimte apparaat

Op het apparaatsartikel 40 laten de prognoses ruimte zien. Deze ruimte wordt grotendeels veroorzaakt door een restant van de eindejaarsmarge en loon- en prijsbijstellingen.

Toename schadebetalingen (Groningen)

De verwachte schadebetalingen worden bij Najaarsnota verhoogd voor Groningen. De verwachte stijging van de uitgaven komt voornamelijk door de stuwmeerregeling en versnellingen van de Tijdelijke Commissie Mijnbouw Groningen (TCMG).

Verlaging bijdrage aan NPG

De bijdrage aan het Nationaal Programma Groningen (NPG) kan in 2019 door de regio niet volledig omgezet worden in kansrijke projecten.

Diversen

Deze post bestaat uit diverse mutaties. Zo worden de uitgaven van (inter)nationale organisaties met 12,8 mln. naar beneden bijgesteld. Dit komt onder meer door lagere verwachte uitgaven voor Holst (1,8 mln.), PPS-toeslag (1,9 mln.) en Internationaal innoveren (6,7 mln.). Daarnaast bestaat deze post uit lagere bijdrage voor RVO t.b.v. TCMG. Deze bijdrage wordt 3,5 mln. naar beneden bijgesteld. Ook wordt het ontwikkelbudget van Invest-NL naar beneden bijgesteld met 1,9 mln. De organisatie is nog in opbouw waardoor nog niet het volledig beschikbare budget wordt ingezet. Daarnaast wordt het transitiebudget van Invest-NL met 5,4 mln. neerwaarts bijgesteld, omdat deze kosten met name afhankelijk zijn van de overgang van regelingen en medewerkers van RVO naar de internationale financieringsinstelling waarvan de oprichting op een later moment plaatsvindt.

Technische mutaties

Verlaging onttrekking Begrotingsreserve Maatregelen CO2-reductie

Op basis van de interdepartementaal afgesproken verdeling van de middelen in de reserve Maatregelen CO2-reductie is 495,5 mln. aan middelen onttrokken aan de reserve, waarvan 171 mln. voor 2019 en 324,5 mln. voor 2020. Dit budget is vervolgens verdeeld over de begrotingen van EZK, IenW, BZK en LNV (Kamerstuk [32 813, nr. 340](#)). Op basis van de prognose van deze ministeries zal een deel van deze budgetten in 2019 niet worden besteed. In totaal bedraagt dit 55,2 mln.: 15,1 mln. voor EZK, 12,5 mln. voor LNV en 27,6 mln. voor BZK. Om de onbestede middelen wel beschikbaar te houden voor volgend jaar, vloeien deze terug naar de begrotingsreserve op de EZK-begroting. Als gevolg hiervan wordt de geraamde onttrekking aan de Begrotingsreserve Maatregelen CO2-reductie met 55,2 mln. verlaagd.

Diversen - technische mutaties

Deze post bestaat uit diverse interdepartementale overboekingen. Zo wordt vanuit BZK 27,6 mln. overgeheveld en vanuit LNV 12,5 mln. naar de EZK-begroting om de onbenutte middelen voor CO2-reducerende maatregelen weer terug te laten vloeien in de daarvoor bestemde begrotingsreserve Maatregelen CO2-reductie op de EZK-begroting. Daarnaast hevelt EZK diverse posten over naar andere departementen. Een voorbeeld hiervan is de overheveling naar IenW voor Rijkswaterstaat van 12,4 mln. voor de opdracht 2019 in het kader van het Maritiem Informatievoorzieningen Servicepunt (MIVSP).

Brutering vergoeding interim-akkoord

Deze mutatie volgt uit het interim-akkoord met Shell en Exxon over de snellere beëindiging van de Groninger gaswinning. Hierin staat dat de Staat een voorschot van 90 miljoen euro netto aan NAM zal betalen. Deze post bestaat uit het brutobedrag, dat hoger ligt vanwege constructies in het gasgebouw en omdat NAM over een aanbetalings wettelijk btw en vpb verschuldigd is.

Nettobetaling NAM conform interim-akkoord

Deze mutatie vloeit voort uit het interim-akkoord met Shell en Exxon over de snellere beëindiging van de Groninger gaswinning. Hierin staat dat de Staat een voorschot van 90 mln. netto aan NAM zal betalen.

Diversen - niet relevant voor het uitgavenplafond

Deze post bestaat uit twee overhevelingen van het beleidsartikel 5 naar het apparaatsartikel 40. Er wordt 5 mln. overgeheveld van het onderzoeksbudget Nationaal Coördinator Groningen (NCG) naar het apparaatsartikel en 4 mln. van het werkbudget NCG naar artikel 40. De NCG-middelen op artikel 5 zijn niet-plafondrelevant en worden via een correctie plafondrelevant op artikel 40 geboekt.

Niet-belastingontvangsten

Beleidsmatige mutaties

Lagere ontvangsten ACM-boetes

De ontvangsten van de ACM boetes worden naar beneden bijgesteld. Door onzekerheid over gerechtelijke uitspraken en het moment waarop dit in de tijd plaatsvindt, fluctueert het saldo van de door ACM ontvangen en terugbetaalde boetes. Op dit moment verwacht de ACM 24,2 minder aan boetes te ontvangen.

Schadebetalingen (Groningen)

Op 13 juni 2019 is de stuwmeerregeling opengesteld door de TCMG. De uitgaven voor de schadebetalingen die vallen onder de stuwmeerregeling waren niet eerder begroot. Daardoor worden de uitgaven voor schadebetalingen in 2019 hoger dan gepland. Daar staan ook hogere ontvangsten van NAM tegenover.

Uitvoeringskosten Groningen

De uitvoeringskosten voor de schadebetalingen die samenhangen met de stuwmeerregeling zijn lager in vergelijking met de reguliere schadeafhandeling. Daarnaast waren de uitvoeringskosten in 2018 lager dan gepland waardoor er nog een bedrag beschikbaar was uit 2018 wat ingezet is voor de uitvoeringskosten in 2019. In totaliteit vallen daardoor in 2019 de uitvoeringskosten voor RVO ter ondersteuning van de TCMG lager uit dan oorspronkelijk geraamd. Daar staan ook lagere ontvangsten van NAM tegenover.

Diversen

Deze post bestaat uit diverse posten. Zo worden de ontvangsten voor het programma Eurostars naar boven bijgesteld met 2,5 mln., vanwege de verwachte TOPup vanuit Europa (het deel dat Europa uitbetaalt aan de lidstaat bovenop de nationaal beschikbaar gestelde bijdrage). Daarnaast worden de ontvangsten voor F-35 naar beneden bijgesteld met 2,3 mln., omdat er een lagere omzet wordt verwacht bij de industrie door lagere productie dan geraamd. Verder zijn de ontvangsten voor luchtvaartkredieten met 7,2 mln. neerwaarts bijgesteld omdat enkele projecten niet succesvol worden beëindigd naar verwachting, waardoor aflossing van het krediet niet meer zal plaatsvinden.

Technische mutaties

Verlaging onttrekking Begrotingsreserve Maatregelen CO2-reductie

Op basis van de interdepartementaal afgesproken verdeling van de middelen in de reserve Maatregelen CO2-reductie is 495,5 mln. aan middelen onttrokken aan de reserve, waarvan 171,0 mln. voor 2019 en 324,5 mln. voor 2020. Dit budget is vervolgens verdeeld over de begrotingen van EZK, IenW, BZK en LNV (Kamerstuk [32 813, nr. 340](#)). Op basis van de prognose van deze ministeries zal een deel van deze budgetten in 2019 niet

worden besteed. In totaal bedraagt dit 55,2 mln.: 15,1 mln. voor EZK, 12,5 mln. voor LNV en 27,6 mln. voor BZK. Om de onbestede middelen wel beschikbaar te houden voor volgend jaar, vloeien deze terug naar de begrotingsreserve op de EZK-begroting. Als gevolg hiervan wordt de geraamde onttrekking aan de Begrotingsreserve Maatregelen CO2-reductie met 55,2 mln. verlaagd.

Diversen

Deze post bestaat uit verschillende desalderingen. Er is een desaldering van – 0,25 mln. omdat RVO verwacht minder planschade-uitkeringen te doen dan oorspronkelijk begroot. Omdat deze uitkeringen doorbelast worden aan initiatiefnemers van energieprojecten, moet ook de bijbehorende ontvangstenraming verlaagd worden. Daarnaast heeft deze post een desaldering van – 0,150 mln. Naar verwachting vallen de Rijkscoördinatie-regeling(RCR-)ontvangsten lager uit op basis van de afgesloten exploitatie-overeenkomsten. Deze inkomsten werken door in de RCR-uitgaven.

Verhoging aardgasbaten interim-akkoord

Deze mutatie bestaat uit de winstafdrachten van EBN (90 mln.) en NAM (60 mln.) in het kader van het interim-akkoord met Shell en Exxon over de snellere beëindiging van de Groninger gaswinning.

Versterking eigen vermogen EBN

Het eigen vermogen van EBN wordt in 2019 eenmalig met 450 mln. versterkt. Dit vindt plaats door een lagere dividendafdracht aan de Staat.

Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	1.065,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	- 25,5
	- 25,5
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Begrotingsreserve stikstof	500,0
Ramingsbijstelling njn	17,0
Diversen	- 8,2
	508,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 31,7
	- 31,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	451,6
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	1.517,3
Totaal Internationale samenwerking	31,7
Stand Najaarsnota 2019	1.549,0

XIV LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	111,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	8,1
	8,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 1,0
	- 1,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	4,1
	4,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	11,2
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	123,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	123,0

Uitgaven

Mee- en tegenvallers

Diversen

Dit betreft het saldo van verschillende autonome ramingsbijstellingen op de LNV-begroting, waaronder op diverse subsidieregelingen, opdrachtenbudgetten en personele uitgaven.

Beleidsmatige mutaties

Begrotingsreserve Stikstof

Bij de Najaarsnota is besloten een begrotingsreserve stikstof op te richten. Randvoorwaardelijk voor aanwending van deze middelen is dat eerst in kaart wordt gebracht welke (kostenefficiënte) stikstofmaatregelen genomen kunnen worden, wat deze opleveren qua vermindering van stikstofdepositie en wat de budgettaire gevolgen van de maatregelen zijn.

Ramingsbijstelling NJN

Dit betreft een verzamelpost met diverse ramingsbijstellingen, waaronder middelen voor de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) (4,6 mln.), een bijdrage aan gemeente Almere ten behoeve van de Floriade (2,5 mln.) en een storting in de reserve apurement (5,0 mln.).

Diversen

Dit betreft voornamelijk de teruggaven van een deel van de additionele Brexit-middelen voor de NVWA (6,0 mln.), die als gevolg van de uitgestelde uittreding van het Verenigd Koninkrijk niet tot besteding komen.

Technische mutaties

Diversen

Onder deze post vallen voornamelijk de overhevelingen naar andere departementen, waaronder de overheveling van middelen ten behoeve van de Regiodeal ZaanIJ naar het gemeentefonds (2,9 mln.), een overboeking naar het Ministerie van EZK in verband met niet bestede Urgenda-middelen (12,5 mln.) die worden gestort in de energiereserve en een overboeking naar het Ministerie van OCW van middelen bestemd voor het Groenpact inzake het programma Praktijkgericht onderzoek voor voedsel en groen (6,5 mln.).

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Diversen

Dit betreft een verzamelpost van ontvangsten mee- en tegenvallers. Het gaat voornamelijk om een verrekening met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) (7,6 mln.) over de opdracht 2018 en de in 2019 ontvangen gelden voor derogatie 2018 (5,1 mln.).

Beleidsmatige mutaties

Diversen

Dit betreft een relatief beperkte ramingsbijstelling voor ontvangsten natuur.

Technische mutaties

Diversen

Hieronder vallen desalderingen, waaronder een hogere ontvangst van de leges grondkamers (2,3 mln.).

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	39.387,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Subsidies	– 19,8
Diversen	– 11,7
Sociale zekerheid	
Duo	– 17,4
Kindregelingen	– 27,9
Vrijval middelen	– 20,0
Wajong	– 16,4
Diversen	– 6,0
	– 119,2
Beleidsmatige mutaties	
Sociale zekerheid	
Kindgebonden budget	– 83,0
	– 83,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	– 14,5
Sociale zekerheid	
Diversen	– 20,1
Niet relevant voor het uitgavenplafond	
Diversen	– 5,0
	– 39,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	– 241,6
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	39.146,0
Totaal Internationale samenwerking	0,5
Stand Najaarsnota 2019	39.146,5

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	1.981,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	– 0,6
Sociale zekerheid	
Kindregelingen	– 34,0
	– 34,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	0,4
	0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	– 34,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	1.946,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	1.946,9

Uitgaven

Mee- en tegenvallers

Subsidies

De verlaging met bijna 20 mln. is vooral een gevolg van een ander kasritme bij de meerjarige subsidies (o.a. Armoedesubsidies; Ontwikkeladvies 45+) en van lagere subsidiedeclaraties dan waar eerder rekening mee is gehouden (o.a. sectorplannen en DWSRA (Dienstverlening Werkzoekenden en projecten Samenwerking en Regie Arbeidsmarkt)). De verplichtingen worden meegenomen naar volgend jaar .

Diversen - Rijksbegroting

Dit betreft voornamelijk onderuitputting op maatschappelijke begeleiding door vertragingen in de huisvesting van asielmigranten bij gemeenten. Hierdoor zijn er in 2019 over 2018 minder trajecten vergoed aan gemeenten dan eerder geraamd.

Dienst Uitvoering Onderwijs

De financiële rapportage Leningen van medio oktober 2019 laat zien dat het opgenomen leenbedrag van asielmigranten lager is dan verwacht. Dit geeft aanleiding te veronderstellen dat aan het einde van het jaar minder aan leningen voor asielmigranten zal zijn opgenomen dan oorspronkelijk werd verwacht (-17,4 mln). De inschatting is dat dit samenhangt met de nieuwe wet inburgering die in 2021 ingaat, waarbij gemeenten meer regie krijgen. Gemeenten zijn al gestart met pilots voor de implementatie van deze wet, waardoor asielmigranten mogelijk al meer begeleiding vanuit gemeenten ervaren en minder hoeven te lenen.

Kindregelingen

De uitgaven Kinderbijslag zijn met 5,2 mln. opwaarts bijgesteld vanwege een licht hogere gemiddelde prijs en een hoger aantal tegemoetkomingen dan eerder verwacht. De uitgaven aan Kinderopvangtoeslag (5,5 mln.) en aan kindgebonden budget (27,5 mln.) zijn op grond van realisatiegegevens neerwaarts bijgesteld. Bij de uitgaven aan de Kinderopvangtoeslag is dit het saldo van hogere beschikkingen over het lopende toeslagjaar en lagere nabetalingen over voorgaande toeslagjaren. Bij het kindgebonden budget sluiten voorschotten en definitieve toekenningen steeds beter op elkaar aan. De Belastingdienst keert hierdoor ook minder vaak te hoge voorschotten uit. Ook komt het kindgebonden budget waarop ouders in 2019 recht hebben (beschikkingen) naar verwachting lager uit. Deze factoren leiden tot lagere uitgaven in 2019. Daarnaast zijn de nabetalingen iets naar boven bijgesteld.

Vrijval middelen

Dit betreft de vrijval van een aantal middelen in het kader van de Fraudewet en voor uitvoeringskosten in het ZZP-dossier, waarvan de inschatting is dat ze in 2019 deels of helemaal niet benodigd zijn.

Wajong

Op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV zijn de uitkeringslasten voor 2019 naar beneden bijgesteld. Dit komt onder andere doordat er meer Wajongers werken dan werd verwacht, wat zorgt voor een lagere gemiddelde uitkering. Ook is het re-integratiebudget voor 2019 iets naar beneden bijgesteld op basis van realisatiegegevens van het UWV.

Diversen

Er zijn onder andere meevallers op de bijdrage voor het COA voor Voorinburgering (-3,7 mln.). Tevens is de raming van de Toeslagenwet naar beneden bijgesteld (-4,8 mln.). Er wordt met name minder uitgegeven aan toeslagen op WW- en WIA-uitkeringen. Ook zijn er tegenvallers. De verwerking van de realisatiecijfers leidt tot een opwaartse bijstelling binnen de Wet tegemoetkoming loondomein (8,9 mln.). De raming van de Participatiewet wordt omhoog bijgesteld door een uitspraak van de CRvB (11 mln.). CRvB heeft geoordeeld dat enkele gemeenten in het verleden zijn benadeeld bij de verdeling van het macrobudget. Er zijn middelen gereserveerd om gemeenten te compenseren.

Beleidsmatige mutaties

Kindgebonden budget

Voor de herstelactie wordt in 2019 83 mln. minder uitgekeerd. Deze uitgaven schuiven door naar 2020. Het vormgeven van de herstelactie kostte meer tijd dan verwacht. Naast de omvang en complexiteit van de herstelactie speelt daarin ook dat het tijd kost om voor verschillende groepen en bijzondere situaties een zorgvuldige afweging te maken. Zoals oorspronkelijk is gepland is de afronding van de herstelactie voorzien in 2020.

Technische mutaties

Diversen - Rijksbegroting

Hieronder vallen onder andere de overboekingen tussen plafond Rijksbegroting en plafond Sociale Zekerheid en een aantal overboekingen aan verschillende departementen.

Diversen - Sociale Zekerheid

Dit betreft onder andere een uitkering aan het gemeentefonds in het kader van Perspectief op Werk en bijdragen aan BKWI (1,9 mln.) en het Inlichtingenbureau (1 mln.) voor het project Toekomst Gegevensuitwisseling.

Diversen - Niet relevant voor het uitgavenplafond

De uitgaven aan de tijdelijke compensatieregeling vrouwelijke zelfstandigen vallen iets lager uit dan geraamd. Daarnaast worden de uitgaven aan de regeling Zelfstandig en Zwanger (ZEZ) iets lager geraamd. De rijksbijdrage voor beide regelingen wordt daardoor ook lager.

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Diversen - Rijksbegroting

De raming van de ontvangsten van apparaat is aangepast (0,6 mln.) omdat niet meer verwacht wordt dat dit bedrag binnen zal komen .

Kindregelingen

De ontvangsten kinderopvangtoeslag zijn met 20,7 mln. neerwaarts bijgesteld voornamelijk als gevolg van lagere terugontvangsten over de toeslagjaren 2017 en 2018. De terugontvangsten Kindgebonden budget nemen af met 13,3 mln., voornamelijk als gevolg van lagere terugontvangsten over toeslagjaar 2017. De lagere ontvangsten hangen samen met de inzet van de Belastingdienst om voorschotten en definitieve toekenningen steeds beter op elkaar te laten aansluiten en grote terugvorderingen terug te dringen. Het effect hiervan is iets sterker dan verwacht.

Technische mutaties

Diversen - Niet relevant voor het uitgavenplafond

De raming van de ontvangsten van de uitvoeringsdirectie Rijksschoonmaakorganisatie is bijgesteld vanwege aanpassing van de dienstverlening aan opdrachtgevers (0,4 mln.).

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	17.405,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Begrotingsreserve garanties	200,0
Kasschuif - jeugdautoriteit vangnet cruciale jeugdhulp	- 20,0
Kasschuif - middelen transitieautoriteit jeugd	- 33,5
Subsidieregeling bosa	- 15,0
Diversen	- 60,1
Zorg	
Diversen	- 7,6
	63,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 2,3
Zorg	
Diversen	- 0,1
	- 2,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	61,4
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	17.466,5
Totaal Internationale samenwerking	23,2
Stand Najaarsnota 2019	17.489,7

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	144,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	18,8
	18,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	4,1
	4,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	22,9
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	166,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	166,9

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Begrotingsreserve garanties

Er wordt een begrotingsreserve garanties aangehouden.

Kasschuif - jeugdautoriteit vangnet cruciale jeugdhulp

In de Voorjaarsnota is voor de periode 2019 – 2021 20 mln. gepositioneerd bij de Jeugdautoriteit om tijdelijke liquiditeitssteun toe te kunnen kennen als de zorgcontinuïteit in gevaar komt. In 2019 heeft de Jeugdautoriteit dit budget nog niet hoeven inzetten en daarom wordt deze 20 mln. geheel doorgeschoven naar 2020.

Kasschuif - middelen transitieautoriteit jeugd

De regeling van de Transitieautoriteit Jeugd (TAJ) voorzag van 2014 tot en met 2018 in een tegemoetkoming in frictiekosten door transformatie van het zorglandschap en in eventuele tijdelijke liquiditeitssteun bij het in gevaar komen van de zorgcontinuïteit. In de Voorjaarsnota zijn extra middelen (43,6 mln.) beschikbaar gesteld om de instellingen die op grond van voorwaarden van de TAJ-regeling in aanmerking kwamen voor een subsidie te kunnen financieren (aangezien het meerjarig subsidieplafond nog niet was bereikt). Van de regeling wordt 33,5 mln. in 2019 niet beschikt. Middels een kasschuif worden deze middelen meegenomen naar 2020.

Subsidieregeling bosa

De subsidieregeling Stimulering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA) is sinds 1 januari 2019 opengesteld. De subsidieregeling zit in de beginfase en de verwachting is dat in 2019 niet het volledige bedrag tot besteding komt. Dit leidt tot 15 mln. onderuitputting.

Diversen – Rijksbegroting

Deze post is het saldo van een groot aantal in omvang geringe mutaties. De post betreft onder meer hogere uitgaven voor de bouw van een laboratorium op het Antonie van Leeuwenhoek-terrein dat voldoet aan de Global Action Plan (GAP) III eisen van de WHO (8,2 mln.), een bijdrage voor het antimicrobiële resistentie (AMR) Multi-Partner Trust Fund gelanceerd door de WHO (4,5 mln.) en een verhoging van het budget voor de tegemoetkoming Q-koortspatiënten (1,2 mln.). Daarnaast vallen middelen vrij voor diverse ZonMw-programma's (12 mln.), voor de uitkeringen op grond van de Wetten voor Verzetsdeelnemers en Oorlogsgetroffenen (11 mln.) en niet-bestede loon- en prijscompensatie (10,5 mln.). Ook is in deze post diverse onderuitputting op begrotingsartikelen verwerkt (circa 35 mln.).

Diversen – Zorg

Deze post betreft onder meer vrijval van middelen voor de subsidieregeling waarmee medisch specialisten worden gefaciliteerd bij de overstap naar loondienst (7,1 mln.).

Technische mutaties

Diversen – Rijksbegroting

Deze post betreft onder meer diverse overboekingen naar andere begrotingshoofdstukken (6,8 mln.) en een aantal in omvang geringe desalderingen waarbij hogere uitgaven (en ontvangsten) worden verwacht (4,1 mln.).

Diversen – Zorg

Dit betreft een overheveling van plafond Zorg naar plafond Rijksbegroting voor het Versnellingsprogramma Informatie-uitwisseling Patiënt en Professionaal (VIPP).

Niet-belastingontvangsten

Beleidsmatige mutaties

Diversen – Rijksbegroting

Deze post betreft onder meer hogere ontvangsten als gevolg van een terugbetaling door het CIBG in verband met afrekeningen over voorgaande jaren en correcties in het kostprijsmodel (8,9 mln.) en hogere ontvangsten op beleidsartikel 4 als gevolg van diverse herzieningen en vaststellingen van subsidies (1,3 mln.).

Technische mutaties

Diversen – Zorg

Dit betreft een aantal in omvang geringe desalderingen waarbij hogere ontvangsten (en uitgaven) worden verwacht (4,1 mln.).

Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

XVII BUITENLANDSE HANDEL & ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	3.029,9
Stand Najaarsnota 2019	3.029,9

XVII BUITENLANDSE HANDEL & ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	13,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	13,4
Totaal Internationale samenwerking	66,3
Stand Najaarsnota 2019	79,7

De begroting voor Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking bestaat uit HGIS-uitgaven en ontvangsten, en niet-HGIS-ontvangsten. De HGIS-uitgaven en ontvangsten worden in de VT HGIS toegelicht. Er hebben zich geen mutaties voorgedaan op de niet-HGIS-ontvangsten op de begroting van Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking.

Sociale Verzekeringen

SOCIALE VERZEKERINGEN: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	58.502,6
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Arbeidsongeschiktheidsregelingen	- 35,7
Ziektewet	27,5
Diversen	- 22,4
	- 30,6
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	- 40,5
	- 40,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 71,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	58.431,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	58.431,5

SOCIALE VERZEKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	253,0
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	2,0
	2,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	2,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	255,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	255,0

Uitgaven

Mee- en tegenvallers

Arbeidsongeschiktheidsregelingen

Uit realisatiegegevens van het UWV blijkt dat de gemiddelde uitkering in de WGA lager ligt dan voorheen werd verwacht. Het aantal uitkeringen is ongeveer gelijk gebleven. Dit levert per saldo een meevaller op. Bij de overige arbeidsongeschiktheidsregelingen (IVA, WAO, WAZ) zijn de mutaties van gemiddelde uitkering en aantallen beperkt en per saldo ongeveer 0.

Ziektewet

Uit realisatiegegevens van het UWV blijkt dat het aantal uitkeringen in de ZW hoger ligt dan werd verwacht. Met name doordat het aantal uitzendkrachten dat een beroep doet op de ZW sterker is toegenomen dan waarmee rekening is gehouden. De gemiddelde jaaruitkering in de ZW valt juist lager uit dan werd aangenomen. Doordat de tegenvaller op het aantal uitkeringen groter is dan de meevaller op de gemiddelde jaaruitkering, is per saldo sprake van een tegenvaller op de ZW-uitgaven.

Diversen - Sociale zekerheid

Hieronder vallen verschillende mee- en tegenvallers onder waarvan de grootste posten worden toegelicht. Aan de hand van uitvoeringsinformatie van het UWV is het premiegefinancierde re-integratiebudget voor 2019 naar beneden bijgesteld (11 mln.). Tevens worden er middelen (nog) niet in 2019 besteed (10 mln.). Dit geldt voor uitvoeringskosten UWV en Belastingdienst, voor de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) en voor de implementatie van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Daarnaast worden de AOW-uitgaven op basis van realisaties juist opwaarts bijgesteld (20 mln.).

Technische mutaties

Diversen - Sociale Zekerheid

Dit betreft voornamelijk de bijstelling van de WW. Op basis van uitvoeringsinformatie van het UWV zijn de WW-uitgaven naar beneden bijgesteld (38 mln.). Met name valt het verwachte aantal uitkeringen lager uit.

Niet-belastingontvangsten

Technische mutaties

Diversen - Sociale zekerheid

Op basis van realisatiegegevens van het UWV valt het verhaal op overheids-werkgevers (ontvangsten UFO) iets hoger uit dan eerder verwacht. Dit leidt tot een meevaller van 2 mln.

Zorg

ZORG: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020	75.137,9
Mee- en tegenvallers	
Zorg	
Actualisatie wlz-uitgaven	179,0
Actualisatie zvw-uitgaven	- 600,0
	- 421,0
Beleidsmatige mutaties	
Zorg	
Diversen	- 7,6
	- 7,6
Technische mutaties	
Zorg	
Diversen	- 0,2
	- 0,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 428,8
Stand Najaarsnota 2019	74.709,0

ZORG: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020	4.957,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019	4.957,9

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Actualisatie Wlz-uitgaven

Op basis van de geactualiseerde prognose van de NZa is het beschikbare Wlz-kader 2019 met 130 mln. verhoogd. Bovenop deze extra beschikbare middelen wordt, in het licht van de toename van wachtlijsten, in 2019 een extra bedrag van 60 mln. beschikbaar gesteld. Vanwege beperkte overdekking van het Wlz-kader op de begroting van 11 mln. nemen de verwachte Wlz-uitgaven in 2019 met 179 mln. toe.

Actualisatie Zvw-uitgaven

Op basis van voorlopige gegevens van het Zorginstituut over het eerste half jaar van 2019 zijn de ramingen van de Zvw-uitgaven 2019 geactualiseerd. Binnen de Zvw tekent zich een onderschrijding af van circa 600 mln. Het gaat hier om de verwachte onderschrijding bij de sectoren met een hoofdlijnenakkoord. De verwachte onderschrijding bij de overige sectoren is reeds bij ontwerp-begroting 2020 gemeld.

Diversen – beleidsmatige mutaties – zorg

Deze post is het saldo van verschillende mutaties en betreft onder meer vrijval van middelen voor de subsidieregeling waarmee medisch specialisten worden gefaciliteerd bij de overstap naar loondienst (7,1 mln.).

Technische mutaties

Diversen – technische mutaties – zorg

Dit betreft het saldo van drie in omvang geringe overhevelingen van plafond zorg naar de VWS-begroting (plafond rijksbegroting) en vice versa.

Gemeentefonds

GEMEENTEFONDS: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	31.213,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Ondersteuning gemeenten klimaat	98,5
Diversen	65,5
	164,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	164,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	31.377,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	31.377,0

GEMEENTEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Uitgaven

Technische mutaties

Ondersteuning gemeenten klimaat

BZK stelt voor de periode 2019 t/m 2021 middelen ter beschikking (105 miljoen euro). Deze middelen zijn aanvullend op de al gereserveerde middelen in de Klimaatvelop voor onder andere de Proeftuinen Aardgasvrije Wijken en de RES. Nadruk bij deze aanvullende middelen ligt op de ondersteuning van de decentrale overheden bij het realiseren van de RES bij de transitievisies warmte (71,7 mln), de wijkaanpak (14,4 mln) en informatievoorziening voor de burger via energieloketten (12,4 mln). Daarnaast heeft BZK een overboeking van 6,5 mln naar het btw-compensatiefonds gemaakt.

Diversen

Het betreft diverse overboekingen. De belangrijke mutaties worden hieronder toegelicht. Zo maakt SZW 26 mln over voor het programma Perspectief op Werk waarin arbeidsmarktregio's mensen helpen die willen en kunnen werken, maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden. Aan gemeenten die opvang bieden aan asielzoekers die nog niet in het GBA zijn ingeschreven maakt JenV voor het faciliteitenbesluit opvangcentra een bijdrage van 5,6 mln over voor 2019, en 1,3 mln als nabetaling voor 2017 en 2018. Ook dragen zij 6,5 mln bij aan de lokale aanpak van Jihadisme en extremisme in de twintig meest betrokken gemeenten en regio's. IenW investeert in het gebiedsprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid van Metropool Regio Amsterdam (4,9 mln). Daarnaast maken zij 3,9 mln over om de geluidshinder van de HSL Zuid te verminderen. Voor de sociale en emotionele ondersteuning bij de gezondheidsgevolgen van de aardbevingen maakt EZK een bijdrage over van 4,6 mln. Een overzicht van alle

decentralisatie-uitkeringen zal worden opgenomen in de tweede
suppletoire begroting van het gemeentefonds en in de decembercirculaire
van het gemeentefonds.

Provinciefonds

PROVINCIEFONDS: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	2.462,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Mit 2019	14,2
Diversen	22,3
	36,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	36,5
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	2.499,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	2.499,1

PROVINCIEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Uitgaven

Technische mutaties

MIT 2019

Ten behoeve van de uitvoering van het decentrale deel van de MKB Innovatiestimulering Topsectoren, de MIT 2019, maakt EZK 14,2 mln over aan de provincies.

Diversen

Het betreft diverse kleinere overboekingen. Zo draagt EZK 2,1 mln bij aan de aanleg van het Windpark de Drentse Monden en Oostermoer in de provincie Drenthe. IenW maakt in het kader van het Restbudget Randstadspoor 4,1 mln over aan de provincie Utrecht. In het kader van de gebiedsgerichte versnellingsaanpak flexwonen maakt BZK 3,0 mln over voor de realisatie van verschillende flexwonen-initiatieven. Verder betreft het diverse overboekingen voor decentralisatie-uitkeringen. Een overzicht van alle decentralisatie-uitkeringen zal worden opgenomen in de tweede supplettoire begroting en in de decembercirculaire van het provinciefonds.

Infrastructuurfonds

INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	6.009,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Saldo 2019 hoofdwegennet	- 44,0
Saldo 2019 megaprojecten verkeer en vervoer	- 58,7
Saldo 2019 spoorwegen	- 103,6
Saldo 2019 verkenningen, reserveringen en investeringsruimte	24,1
Diversen	- 17,1
	- 199,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 12,7
	- 12,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 212,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	5.797,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	5.797,5

INFRASTRUCTUURFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	6.009,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Saldo 2019 hoofdwegennet ontvangsten	- 46,0
Saldo 2019 megaprojecten verkeer en vervoer ontvangsten	- 156,9
Diversen	3,6
	- 199,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 12,7
	- 12,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 212,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	5.797,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	5.797,5

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Saldo 2019 Hoofdwegennet

Er is minder uitgegeven dan verwacht op het artikel Hoofdwegennet. Dit bedrag bestaat met name uit:

1. Lagere uitgaven aan beheer en onderhoud (-6,1 mln.) door vertraging in de vervanging- en renovatieprojecten van KWN200 Rijnlandse Boezemwater en Vervanging en bij het project Investering Tunnels II is er sprake van een gewijzigd kasritme.

2. Lagere uitgaven aan aanleg (-37,0 mln.) door vertraging bij onder andere het projecten Landzijdige aansluiting Eindhoven (-25,0 mln.), project ZuidAs (-19,5 mln.) en vrachtwagenheffing (-10,0 mln.).
3. Per saldo lagere uitgaven aan geïntegreerde contracten (-0,9 mln.) door onderuitputting op project A1/A6/A9 Schiphol Amsterdam Almere doordat werkzaamheden verschuiven naar 2020 en op A12 Ede-Grijsoord doordat kostenposten goedkoper uitvallen. Daartegenover staan versnellingen op projecten A6 Schiphol Amsterdam Almere.

Saldo 2019 Megaprojecten verkeer en vervoer

Er is minder uitgegeven dan verwacht op het artikel Megaprojecten verkeer en vervoer. Dit bedrag bestaat met name uit:

1. Lagere uitgaven aan project ERTMS (-54,5 mln.) doordat de program-mabeslissing later genomen is dan gepland, als gevolg van het opvolgen van aanbevelingen van de Bureau ICT Toetsing (BIT-toets).
2. Lagere uitgaven aan project Zuidas Dok (-19,2 mln.) door uitloop van werkzaamheden aan de OV-terminal.
3. Hogere uitgaven dan verwacht aan (+20,1 mln.) aan Programma Hoogfrequent Spoor.

Saldo 2019 Spoorwegen

1. Lagere uitgaven aan beheer en onderhoud (-12,6 mln.) door lagere uitgaven aan ProRail omdat de subsidievaststelling 2018 lager uitvalt en de compensatie BTW gebruiksvergoeding december niet meer tot betaling komt in 2019.
2. Lagere uitgaven aan aanleg (-82,0 mln.) door vertraging bij onder andere het project Fietsparkeren Den Haag en Zwolle (-24,0 mln.) en het programma overwegen (-14,0 mln.) door een langere doorlooptijd in de planuitwerking.
3. Lagere uitgaven aan geïntegreerde contracten (-9,0 mln.) doordat betalingen voor Infrasppeed niet meer plaatsvinden in 2019.

Saldo 2019 Verkenningen, reserveringen en investeringsruimte

Er is minder uitgegeven dan verwacht op het artikel. Dit bedrag bestaat uit

1. Lagere uitgaven aan Verkenningen (-5,0 mln.) o.a. korte termijnmaatregelen A2 Den Bosch-Deil
2. Per saldo lagere uitgaven aan Reserveringen (-12,3 mln.) door hogere uitgaven aan MOC Kustwacht (+8,8 mln.) en lagere uitgaven aan Metropool Regio Den Haag (-9,8 mln.) en subsidieregeling Derde Spoor Duitsland (1,7 mln.).
3. Hogere uitgaven dan verwacht op Investeringsruimte Wegen (+37,0 mln.) door terugbetaling aan Rijkswaterstaat voor een Landelijk Tunnelre-gisseur.

Diversen

Deze post bestaat voornamelijk uit saldo 2019 Hoofdvaarwegennet (-7,0 mln.) bestaande uit lagere uitgaven op de reservering Kornwernderzand (-40,0 mln.) en Lichtere IJmuiden (energiehaven) (-24,8 mln.) en hogere uitgaven aan o.a. Renovatie Waalbrug door Chroom 6 (+13,3 mln.) . Daarnaast nog uitgaven aan Spookknoop Groningen (-4,7 mln.) en project Daalsetunnels (-4,1 mln.).

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit verschillende elementen:

1. Diverse overboekingen waarmee in totaal – 32,7 mln. uit het Infrastructuurfonds via de lenW-begroting (HXII) wordt overgeheveld naar het provinciefonds, gemeentefonds en het BTW-compensatiefonds.
2. Bijdragen van 6,2 mln. vanuit andere departementale begrotingen voor projecten van lenW via de lenW-begroting (HXII).
3. Diverse overhevelingen tussen het Infrastructuurfonds en de lenW-begroting (HXII) waardoor per saldo – 2,1 mln. wordt onttrokken aan het Infrastructuurfonds.
4. Diverse desalderingen binnen het Infrastructuurfonds van totaal +26,9 mln. Dit betreft voornamelijk niet verwachte ontvangsten van derden op hoofdwegen (+18,8 mln.) en hoofdvaarwegennet (+11,1 mln.), bijdragen van EZK voor Maritiem Informatievoorziening Servicepunt (+12,4 mln.) en meeruitgaven voor huisvesting MOC Kustwacht (-9,4 mln.) en ontvangsten die later binnen komen op o.a. spoorwegen (-7,5 mln.).

Niet-belastingontvangsten

Beleidsmatige mutaties

Saldo 2019 hoofdwegennet ontvangsten

Deze post bestaat met name uit lagere ontvangsten dan verwacht vanuit provincie Limburg door vertraging ontstaan door stikstof problematiek (-25,0 mln.) en vertraging in een tracébesluit op N33 Zuidbroek Appingedam (-22,3 mln.).

Saldo 2019 megaprojecten verkeer en vervoer ontvangsten

Deze post bestaat met name uit ontvangsten van de provincie Noord-Brabant en de gemeente Vught voor het Programma Hoogfrequent Spoorproject Meteren-Boxtel die niet in 2019 plaatsvinden (-130 mln.) en vertraging bij Zuidas Dok waardoor de bijdrage vanuit Provincie Noord-Holland niet meer in 2019 plaatsvindt (-27,0 mln.).

Diversen

Deze post bestaat uit het saldo 2019 Hoofdvaarwegennet (11,1 mln.) en het saldo 2019 spoorwegen (-7,5 mln.). Op het Hoofdvaarwegennet wordt dit met name verklaard doordat de CEF subsidie (+8,4 mln.) voor Nieuwe Sluis Terneuzen eerder is ontvangen dan verwacht. Op Spoorwegen wordt het met name verklaard doordat ontvangsten later plaats vinden dan verwacht omdat een definitieve overeenkomst later worden getekend met het Havenbedrijf Rotterdam en andere fasering bij project Decentrale Lijnen.

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit verschillende elementen:

1. Diverse overboekingen waarmee in totaal – 32,7 mln. uit het Infrastructuurfonds via de lenW-begroting (HXII) wordt overgeheveld naar het provinciefonds, gemeentefonds en het BTW-compensatiefonds.
2. Bijdragen van 6,2 mln. vanuit andere departementale begrotingen voor projecten van lenW via de lenW-begroting (HXII).
3. Diverse overhevelingen tussen het Infrastructuurfonds en de lenW-begroting (HXII) waardoor per saldo – 2,1 mln. wordt onttrokken aan het Infrastructuurfonds.
4. Diverse desalderingen binnen het Infrastructuurfonds van totaal +26,9 mln. Dit betreft voornamelijk niet begrote ontvangsten van derden op hoofdwegen (+18,8 mln.) en hoofdvaarwegennet (+11,1 mln.), bijdragen

van EZK voor Maritiem Informatievoorziening Servicepunt (+12,4 mln.) en meeruitgaven voor huisvesting MOC Kustwacht (-9,4 mln.) en ontvangsten die later binnen komen op o.a. spoorwegen (-7,5 mln.).

Diergezondheidsfonds

DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	60,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	0,1
	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	60,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	60,4

DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	60,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	0,1
	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,1
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	60,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	60,4

Uitgaven en niet-belastingontvangsten

Beleidsmatige mutaties

Diversen

Op basis van de meest recente ramingen is de stand van het Diergezondheidsfonds bijgesteld.

Accres Gemeentefonds

ACCRES GEMEENTEFONDS: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

ACCRES GEMEENTEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Accres Provinciefonds

ACCRES PROVINCIEFONDS: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	0,0
	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

ACCRES PROVINCIEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

BES-fonds

BES-FONDS: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	42,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	42,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	42,8

BES-FONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Deltafonds

DELTAFONDS: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	1.116,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Saldo 2019 investeren in waterkwaliteit	- 33,5
Saldo 2019 investeren in waterveiligheid	61,7
Saldo 2019 investeren in zoetwatervoorziening	- 17,6
Diversen	- 12,9
	- 2,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 2,2
	- 2,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 4,5
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	1.112,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	1.112,2

DELTAFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	1.116,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 2,3
	- 2,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 2,2
	- 2,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 4,5
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	1.112,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	1.112,2

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Saldo 2019 Investeren in waterkwaliteit

Op artikel 7 is minder uitgegeven dan verwacht, met name doordat de pilots aanvullende zuivering van medicijnresten door waterschappen later starten (-25,0 mln.).

Saldo 2019 Investeren in waterveiligheid

Op artikel 1 is per saldo meer uitgegeven dan voorzien, met name door versnellingen op projecten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en reserveringen die doorschuiven naar komende jaar. Zoals Koppelstukken Markermeerdijk waar betalingen eerder plaatsvinden (+19,0 mln.) en Vecht-Zuid door samenvoeging van twee projecten (+7,0 mln.). Daartegenover staan ook vertragingen in andere projecten van het

Hoogwaterbeschermingsprogramma: zoals het project Rivierverruiming Rijn en Maas (-6,0 mln.) door vertraging in bestuurlijke afspraken en in project IJsseldelta fase 2 door actualisatie van de uitvoeringsplanning (-6,0 mln.).

Saldo 2019 Investeren in zoetwatervoorziening

Op artikel 2 is minder uitgegeven dan verwacht, voornamelijk door vertragingen in project Lopikerwaard (-9,5 mln.) als gevolg van een complex gebiedsproces en project Ecologische Maatregelen Markermeer (-7,6 mln.) als gevolg van de RvS-uitspraak over Programma Aanpak Stikstof.

Diversen

Deze post bestaat met name uit het saldo 2019 van het artikel netwerkgebonden kosten en overige uitgaven (-13,7 mln.), het saldo 2019 van het DBFM contract Afsluitdijk (+10,1 mln.) en het saldo 2019 van beheer, onderhoud en vervanging (-9,1 mln.).

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit diverse desalderingen waarvan de grootste bijdragen van derden zijn in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het project Ruimte voor de Rivier (+1,6 mln.).

Niet-belastingontvangsten

Beleidsmatige mutaties

Diversen

Er zijn minder niet-belastingontvangsten dan verwacht. Dit komt vooral door lagere ontvangsten van de provincie Flevoland omdat de vergunningaanvraag is aangehouden door de RvS uitspraak over PAS (-1,5 mln.).

Technische mutaties

Diversen

Deze post bestaat uit diverse desalderingen waarvan de grootste bijdragen van derden zijn in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma en het project Ruimte voor de Rivier (+1,6 mln.).

Prijsbijstelling

PRIJSBIJSTELLING : UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

PRIJSBIJSTELLING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVOORWAARDEN: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

ARBEIDSVOORWAARDEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Koppeling Uitkeringen

KOPPELING UITKERINGEN: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

KOPPELING UITKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Algemeen

ALGEMEEN: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	- 401,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Invullen in=uitaakstelling rijksbegroting	59,5
Diversen	- 0,5
	59,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	- 3,8
	- 3,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	55,3
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	- 346,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	- 346,0

ALGEMEEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	0,0

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Invullen in=uitaakstelling rijksbegroting

De in=uitaakstelling voor 2019, de boekhoudkundige tegenhanger van de opgeboekte eindejaarsmarges, is gedurende 2019 gedeeltelijk ingevuld.

Diversen

Dit betreft een mutatie op de reservering Brede aanpak LVB, daklozen en zwerfjongeren. De resterende middelen voor de doelgroepen licht verstandelijk beperkten (LVB), zwerfjongeren en daklozen worden doorgeschoven naar 2020 (0,5 mln.). In lijn met het Regeerakkoord wordt de groep mensen met een (licht) verstandelijke beperking, daklozen en zwerfjongeren beter in beeld gebracht en wordt ingezet op betere aansluiting tussen verschillende vormen van zorg en ondersteuning.

Technische mutaties

Diversen

Dit betreft een overboeking voor de 1e termijn van de Regio Deal ZaanIJ aan de begroting van LNV.

Consolidatie

CONSOLIDATIE: UITGAVEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	- 6.046,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	- 6.046,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	- 6.046,6

CONSOLIDATIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN	
	2019
Stand Miljoenennota 2020 (excl. IS)	- 6.046,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	0,0
Stand Najaarsnota 2019 (subtotaal)	- 6.046,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2019	- 6.046,6

De post Consolidatie wordt gebruikt voor het corrigeren van de Rijksbegroting bij Miljoenennota en Financieel Jaarverslag Rijk voor dubbelstellingen die ontstaan door het brutoboeken van bijdragen. Het brutoboeken houdt in dat zowel het departement dat bijdraagt, als het departement dat ontvangt de uitgaven op zijn begroting opneemt. Het ontvangende departement raamt daarnaast de te ontvangen bijdragen ook aan de ontvangstenkant van de begroting. Hierdoor wordt het rekenkundig niveau van de totale rijksuitgaven en de rijksontvangsten hoger dan het feitelijk niveau. Op de post Consolidatie wordt hiervoor gecorrigeerd. De hoogte van de post wordt in belangrijke mate bepaald door de bijdragen van de begroting van Infrastructuur & Waterstaat aan het Infrastructuurfonds.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020	5.443,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Asiel	- 19,4
Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde	- 26,9
Nog onverdeeld (hgis)	- 23,4
Nog te verdelen i.v.m.wijzigingen bni en/of toerekeningen	59,1
Veiligheid en rechtstaatontwikkeling	- 15,5
Diversen	- 44,8
	- 70,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	10,9
	10,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	- 60,0
Stand Najaarsnota 2019	5.383,6

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2019
Stand Miljoenennota 2020	172,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting	
Diversen	- 1,4
	- 1,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting	
Middelenafpraak huisvesting	19,2
Diversen	3,0
	22,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting	
Diversen	10,9
	10,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2020	31,8
Stand Najaarsnota 2019	203,8

Uitgaven

Beleidsmatige mutaties

Asiel

De kosten voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers uit DAC-landen worden volgens afspraken binnen OESO-DAC toegerekend aan ODA (official development assistance). De raming van de gemiddelde bezetting van het COA is cf. reguliere systematiek bijgesteld van 23.500 naar 24.800 waardoor de ODA-toerekening stijgt.

Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde

Deze mutatie bestaat uit een aantal onderliggende mutaties die samen leiden tot een neerwaartse bijstelling van ca. 27 mln. Ten eerste wordt de contributiebijdrage aan de VN voor crisisbeheersingsoperaties met ca. 15 mln. naar beneden bijgesteld als gevolg van een lagere realisatie. Een deel van deze middelen wordt aangewend voor het opvangen van negatieve koerseffecten op de BZ begroting. Het ODA-deel komt ten goede aan de begroting van BHOS. Het overige deel wordt via de eindejaarsmarge meegenomen naar 2020. Verder wordt het budget van het Stabiliteitsfonds met 8 mln. naar beneden bijgesteld omdat minder aanvragen zijn binnengekomen dan verwacht en wordt 5 mln. euro ingezet voor contra-terrorisme, mensenrechten en internationale rechtsorde.

Nog onverdeeld (hgis)

Deze post bestaat uit een som van verschillende mutaties (onderuitputting) binnen de HGIS die via de eindejaarsmarge meegenomen worden naar 2020. Deze mutatie bestaat uit onderuitputting (non-ODA) op de BHOS-begroting (5 mln.), onderuitputting op het HGIS-artikel «Nog onverdeeld» (5,3 mln.) en de vrijval van de egalisatieschuld huisvesting Europol/Eurojust (12 mln.) op de begroting van JenV door de verevening van de egalisatieschuld met de betaalde huur. Daarnaast is sprake van onderuitputting (1,1 mln.) op de begroting van LNV.

Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen bni en/of toerekeningen

Bij Voorjaarsnota was de stand van artikelonderdeel 5.4, het artikelonderdeel waarop mutaties worden verwerkt als gevolg van BNI-ontwikkelingen en wijzigingen in toerekeningen, – 115 mln. Op het ODA-budget wordt gewerkt met overprogrammering, om het budget zo volledig mogelijk uit te putten. Dit betekent dat een minstand in de begroting gedurende het jaar wordt ingelopen met onderuitputting op het ODA-budget (vnl. op de begrotingen van BZ en BHOS). De ervaring leert namelijk dat bij ODA altijd minder uitgegeven kan worden dan geraamd door onvoorspelbare factoren in ontwikkelingslanden (bijvoorbeeld politieke instabiliteit).

Het artikel 5.4. wordt nu per saldo verhoogd met 59,1 mln. Deze mutatie is een optelsom van verschillende plussen en minnen (onderuitputting) binnen het ODA-budget op de begrotingen van BZ en BHOS en resulteert in een stand op artikel 5.4 bij Najaarsnota van – 45 mln. De verwachting is dat deze minstand aan het einde van het jaar is weggewerkt.

Veiligheid en rechtstaatontwikkeling

Het budget voor veiligheid en rechtstaatontwikkeling wordt per saldo met 15,5 mln. verlaagd. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere uitgaven door de post in Kaboel (10,5 mln.). Daarnaast is op verschillende posten, waaronder Kampala (1,8 mln.) en Juba (1 mln.), sprake van onderuitputting op programma's op het gebied van veiligheid en rechtstaatontwikkeling.

Diversen

De post diversen bestaat uit een saldo van mutaties binnen de HGIS. De uitvoeringskosten voor ODA vallen lager uit dan eerder geraamd omdat een aantal functies pas in de loop van dit jaar is ingevuld. Deze middelen (EUR -10,6 mln.) worden binnen de BHOS-begroting conform reguliere systematiek ingezet. De Nederlandse bijdrage aan het Europees Ontwikkelingsfonds (EOF) viel lager uit dan eerder voorzien (EUR -9,6 mln.). Verder vallen de uitgaven voor multilaterale samenwerking (EUR -5,4 mln.) en maatschappelijk middenveld (-4,3 mln.) lager uit dan verwacht. Tenslotte

waren er lagere uitgaven voor versterkte Nederlandse handels- en investeringspositie (EUR -9,6 mln.), versterkte private sector en arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden (EUR -11 mln.) en verschillende kleinere mutaties. Daarnaast is ook sprake van een hogere uitgave aan humanitaire hulp (10,6 mln.).

Technische mutaties

Diversen

Deze post betreft enkele desalderingen op de begrotingen van BZ en Defensie en overhevelingen tussen verschillende departementen van HGIS naar niet-HGIS (en vice versa).

Niet-belastingontvangsten

Mee- en tegenvallers

Diversen

De raming voor de ontvangsten van de internationale financiële instellingen op de begroting van Financiën is neerwaarts bijgesteld.

Beleidsmatige mutaties

Middelenafpraak huisvesting

Deze mutatie betreft ontvangsten uit verkoop van onroerend goed in Khartoem en Londen. Een deel van deze opbrengsten (totaal 21,2 mln.) wordt dit jaar opnieuw geïnvesteerd. Het overige deel (19,2 mln.) wordt meegenomen naar 2020 waarbij de middelenafpraak huisvesting geldig is. Deze afspraak houdt in dat BZ opbrengsten uit verkoop van vastgoed kan inzetten ten behoeve van rationalisering en versoering van de eigen vastgoedportefeuille.

Technische mutaties

Diversen

Deze post betreft enkele desalderingen op de begrotingen van BZ en Defensie.

Bijlage 3: Regeerakkoordmiddelen op de aanvullende post

In deze bijlage zijn de mutaties van de regeerakkoordmiddelen op de aanvullende post algemeen opgenomen. Het betreft de mutaties die bij Najaarsnota 2019 zijn verwerkt voor het jaar 2019. Daarnaast bevat deze bijlage de nieuwe stand bij Najaarsnota 2019. De toelichtingen bij de mutaties staan in de verticale toelichting aanvullende post algemeen.

In tabel 1 zijn alle mutaties sinds de Miljoenennota 2020 weergegeven. De mutaties betreffen overhevelingen naar begrotingen en kasschuiven. De stand van de reserveringen Regeerakkoord op de aanvullende post bij Najaarsnota 2019 zijn zichtbaar in tabel 2. Daar waar een 0 in de reeksen staat, is de mutatie en/of de stand kleiner dan 0,5 mln. De reserveringen Regeerakkoord die volledig zijn uitgeput, worden niet meer in tabel 2 weergegeven.

Tabel 1. Mutaties Regeerakkoordmiddelen aanvullende post (in mln. euro)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Ontvangende begroting
Totaal	- 4	0	0	0	0	0	Hoofdstuk en artikel
Zorg							
H64 Brede aanpak LVB, daklozen en zwerfjongeren	0						
Overige uitgaven							
L105 Reservering regionale knelpunten	- 4						LNV, art. 51

Tabel 2. Resterende RA-reserveringen op de aanvullende post bij Miljoenennota 2020 (in mln. euro)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo		612	829	898	675	711
Openbaar bestuur						
A3 Belastingdienst		30	50	110		
A4 Reservering transitie werkgevers zorg en overheid			200	200	200	200
Veiligheid						
B5 Politie			23	47	47	47
B6 Digitalisering werkprocessen strafrechtketen		45	45	46		
Milieu						
E23 Envelop klimaat		35	106	112	81	81
E25 Natuur en waterkwaliteit		40				
Landbouw						
F29 Cofinanciering Fonds warme sanering varkenshouderij		4	4	4	3	1
Onderwijs, onderzoek en innovatie						
G33 Aanpak werkdruk primair onderwijs					41	97
G39 Maatschappelijke diensttijd		35	73	93	99	100
Zorg						
H57 Bevorderen digitaal ondersteunende zorg		4	10	10	5	5
H59 Preventiemaatregelen				10	9	8
H62 Onafhankelijke cliëntondersteuning				10	10	10
H64 Brede aanpak LVB, daklozen en zwerfjongeren						
H65 Belonen van uitkomsten			3	6		
Overdrachten bedrijven						
J101 Eigen vermogen Invest NL (niet EMU-saldorelevant)		170	170	170	170	153
Overige uitgaven						
L105 Reservering regionale knelpunten		178	66			
L107 Stimulering ombouw laagcalorisch naar hoogcalorisch		15	30	30		
L108 Gasfonds Groningen		56	50	50	10	9